

23895

YILDIZ UNIVERSITESI
FEN BILIMLERI ENSTITUSU

XENIX ISLETIM SISTEMININ INCELENMESI VE
SISTEMIN YONETIMI

YUKSEK LISANS TEZI

MATEMATIK MUH. SUAT ALTAN

ISTANBUL 1992

4. 4. 6. 2. 5. 2.	Wissen über Kommunikation, Texte, Sprachverwendung	533
4. 4. 6. 2. 6.	Texte, Textinhalte und Themen	535
4. 4. 6. 2. 7.	Grammatik	543
4. 4. 6. 2. 8.	Ziele nach Kompetenz- bzw. Lernbereichen	545
4. 4. 6. 2. 8. 1.	Kommunikative Fertigkeiten	546
4. 4. 6. 2. 8. 2.	Rezeption/Umgang mit Texten	547
4. 4. 6. 2. 8. 3.	Lernziel Leseverstehen	550
4. 4. 6. 2. 8. 4.	Hörverstehen	563
4. 4. 6. 2. 8. 4. 1.	Hörziele und Hörübungen für die Oberstufe 1.	564
4. 4. 6. 2. 8. 4. 2.	Grobziele für den Hörverstehen	565
4. 4. 6. 8. 4. 3.	Aufbau einer Unterrichtssequenz	566
4. 4. 6. 8. 4. 4.	Übungen zur sensibilisierung im Bereich Hörverstehen	569
4. 4. 6. 8. 5.	Mündliche Kommunikation	579
4. 4. 6. 8. 5. 1.	Lernziel Sprechfertigkeit	581
4. 4. 6. 8. 5. 2.	Sprechziele und Sprechübungen	584
4. 4. 6. 8. 5. 3.	Grobziele für den Bereich Sprechfertigkeiten	586
4. 4. 6. 8. 6.	Phonetik und Intonation	593
4. 4. 6. 8. 6. 1.	Phoneme/Morpheme im Türkischen und im Deutschen	594
4. 4. 6. 8. 7.	Wortschatz und Wortschatzarbeit	600
4. 4. 6. 8. 7. 1.	Einführen/Erschliessen neuer Wörter	602
4. 4. 6. 8. 7. 2.	Wortschatzarbeit und Bedeutungsvermittlung	605
4. 4. 6. 8. 8.	Grammatik	606
4. 4. 6. 8. 8. 1.	Definition	606
4. 4. 6. 8. 8. 2.	Mitteilungs- und Verstehensgrammatik	607
4. 4. 6. 8. 8. 3.	Progression	609
4. 4. 6. 8. 8. 4.	Grammatische Regeln als Lernhilfe	610
4. 4. 6. 8. 8. 5.	Notwendige Teilbereiche der Grammatik	611
4. 4. 6. 9.	Kataloge für die Unterrichtsplanung im Zielbereich	
	Kommunikative Fertigkeiten	620
4. 4. 6. 9. 1.	Zu Katalog 3: Übungstypologie zur Entwicklung einer	
	Verstehens- und Mitteilungsfähigkeit	643
4. 4. 6. 9. 1. 1.	Entwicklung von Verstehensleistungen	645
4. 4. 6. 9. 2.	Lernerfolgskontrolle und Leistungsbewertung	650
4. 4. 6. 9. 2. 1.	Funktion der Prüfung im Lise 1. Deutschunterricht	650
4. 4. 6. 9. 2. 2.	Gegenstand der Prüfung	652
4. 4. 6. 9. 2. 3.	Lernziele als Ausgangspunkte	652
4. 4. 6. 9. 2. 4.	Fertigkeiten als Prüfungsgegenstand	653
4. 4. 6. 9. 2. 5.	Prüfungsaufgaben	656
4. 4. 6. 9. 2. 5. 1.	Aufgabetypen	658
4. 4. 6. 9. 2. 6.	Leistungsbewertung	671
4. 4. 6. 9. 2. 6. 1.	Beurteilungskriterien für die verbindlichen Leistungsnachweise ..	672
4. 4. 6. 9. 2. 6. 2.	Beurteilung für die fortlaufend im Unterricht erbrachten	
	mündlichen und schriftlichen Leistungen	674
4. 4. 6. 9. 2. 6. 3.	Beurteilung der Gesamtleistung	675
4. 4. 6. 9.	Lehrwerke	675
4. 4. 6. 9. 3. 1.	Didaktische Grundlage/Zusammenfassung der Lehrplanaussagen	675
4. 4. 6. 9. 3. 2.	Aufbau eines Lise 1- Lehrwerks	681
4. 4. 6. 9. 4.	Lernwegorganisation	685
4. 4. 6. 9. 5.	Last not least	688
4. 5.	Die Erstellung der eingesetzten Lehrwerke in der Türkei	689
4. 5. 1.	Die Lehrwerkplanung und Lehrwerkgestaltung	694

4. 5. 2.	Die gegenwärtige Praxis der Begutachtung von Lehrwerken	697
4. 5. 2. 1.	Die nachfolgenden Prozesse nach der Entscheidung der Zulassung von Schulbüchern	699
4. 5. 2. 2.	Die Anwendungsdauer der zugelassenen Schulbücher	700
4. 5. 2. 3.	Die Beseitigung zugelassener Lehrwerke	700
4. 5. 2. 4.	Die Entscheidung über die Auswahl der zugelassenen Lehrwerken in der Schule	701
4. 6.	Die angewendeten Methoden im Fremdsprachenunterricht in der Türkei	704
4. 7.	Die im Unterricht eingesetzten technischen Geräte in der Türkei	706
5. 0.	Abschließende Betrachtung	708
6. 0.	Bibliographie	740

TESEKKÜR

=====

Bu tez'in hazırlanmasında değerli fikirleriyle beni yönlendiren saygıdeğer hocam Yrd.Doc.Dr. Halil Bayrakci bey'e ve Matematik Muhendisligi Bölümü değerli Öğretim üyeleri'ne ve Asistanlarına içtenlikle teşekkür ederim.

ICINDEKILER

=====

Sayfa No

BOLUM I (Xenix sistemin insa edilmesi)	1
1.1 Xenix sistem disket setiyle XENIX'i baslatma	2
1.1.1 Sistemin yuklenmeye baslanmasi	2
1.1.2 Klavye secme	4
1.2 Hard disk'in formatlanmaya baslanmasi	4
1.2.1 Hard disk parametrelerini ayarlama	5
1.2.2 Hard disk'in bolunmesi(partition)	7
1.2.3 Disk'te kullanilamayan(bad track) bolge	9
1.2.4 Disk'in XENIX'e formatlanmis bolumunun kulla- nim bolgelerine gore ayrilmasi	10
1.2.5 XENIX file sistemlerinin olusturulmasi	13
1.3 Hard disk'te XENIX'i baslatma	14
1.3.1 Sistemin ilk yuklenmesi	14
1.3.2 XENIX setindeki programlarin yuklenmeye basl.	15
1.3.3 Super kullanicinin sifresinin belirlenmesi ..	17
1.3.4 Zaman kusaginin ayarlanmasi	18
1.3.5 XENIX setinin insa'sinin tamamlanmasi	20
 BOLUM II (Xenix sisteme giris-cikis ve komut kullanimi ..	22
2.1 Bilgisayarin acilip XENIX sistemin yuklenmesi	22
2.2 Sisteme giris	24
2.3 Sistemden cikis	25
2.4 Komut yazma-kullanma	25

BOLUM III (Dosyalar ve Dosyalar üzerindeki işlemler)	27
3.1 Dosyalara ulaşım bilgileri(file permissions)	27
3.2 Dosyalar üzerinde işlemler	30
3.2.1 Silme	30
3.2.2 Kopyalama	31
3.2.3 Yer değiştirme ve isim değiştirme	32
3.2.4 Bir dosya muhteviyatını görme	32
3.2.5 Dosyaların birleştirilmesi	34
3.2.6 Dosyaların bulunması	35
BOLUM IV (Directory'ler ve üzerinde işlemler)	36
4.1 Çalıştığımız directory'nin ismini tespit etme	36
4.2 Directory oluşturma	36
4.3 Directory değiştirme	36
4.4 Directory'nin ismini değiştirme	38
4.5 Directory silme	38
4.6 Directory'nin içindekileri listeleme	38
4.7 Directory kopyalama	40
BOLUM V (Sisteme kullanıcı ilave etme ve çıkarma)	41
5.1 Sisteme kullanıcı(user) ilave etme	41
5.2 Sistemden bir kullanıcıyı çıkarma	46

BOLUM VI (Terminallerin yonnetimi ve haberlesmesi)	47
6.1 Sisteme seri kart ilave edip terminal artirma	47
6.2 Terminalleri acip kapama	50
6.3 Calisan terminallerin tespiti ve takibi	51
6.4 Kilitlenen bir terminalin acilmasi	53
6.5 Terminallerin haberlesmesi	53
 BOLUM VII (Disket suruculerin kullanimi ve yedekleme) ...	55
7.1 Disket formatlama	55
7.2 Bir disketin hangi tipte formatlandiginin tespiti	56
7.3 Disketlere bilgi veya program yedekleme	56
7.3.1 "tar" komutunun incelenmesi	57
7.3.2 "cpio" komutunun incelenmesi	59
7.3.3 sysadmin programinin kullanilmasi	62
 BOLUM VIII (Yazicilarin tanimlanmasi ve yonnetimi)	63
8.1 Yazici tanimlanmasi	63
8.2 Tanimlanmis printerlerin is ve calisma durumlari .	66
8.3 Yazicilara cikti gonderme	67
8.4 Yazicilar arasinda ciktilari degistirme	68
8.5 Gonderilen ciktilarin kabulü veya reddi	69
8.6 Yazicilari acma ve iptal etme	70

OZET

=====

Bu tez'de UNIX isletim sisteminin mikro bilgisayarlara uygulanmis hali olan XENIX isletim sistemi incelenmistir.

XENIX isletim sistemi cok kullanicili bir isletim sistemidir. Sisteme giris ve cikis'in nasil yapildigi, komutlarin kullaniminin nasil oldugu, terminallerin kontrolu ve yonetimi, yazicilarin tanimlanmasi ve kullanimi, disket suruculerinin kullanimi ve yedekleme islemlerinin yapilmasi, Sistemin isleyisinin denetimi ve yonetim islemlerinin sekilleri incelenerek XENIX sistemin komple isletimi icin gerekli sistem bilgileri verilmistir.

Sonuc olarak sistemin avantajlari, insasi ve kullaniminda dikkat edilmesi gereken hususlar belirtilmistir.

SUMMARY

=====

In this study, XENIX operating system was researched that it is adapting to the micro computers of UNIX operating system.

This system is a MULTI USER operating system. In this system those procedures was followed: Input-output to the system, Controls and directions of terminals, creating and using of printers, using of floppy drivers and backup procedures, creating and checking-repairing file systems. And thus, it is given the system informations that operate the XENIX operating system as we need.

In conclusion, it is pointed out that the advantages of system, care of installation and using system.

GIRIS =====

Xenix sistem V, Unix isletim sisteminin mikro bilgisayarlara uygulanmis halidir.

Xenix isletim sistemi "Time shearing" zamani bolerek kullanmak suretiyle mikro islemciyi ve RAM'i ortak kullandiran bir cok kullanicili (Multi user) isletim sistemidir. Yani herbir terminal ayni kabiliyete ve ayni hafizaya sahip sekilde isler. Isletim sistemi zamani bolmek suretiyle calistigindan, terminal sayisi ne kadar fazla olursa sistemin calisma hizi o kadar dusur. Cunku ayni zaman dilimi icinde butun terminallere cevap verebilmesi icin mikro islemcinin zamani terminal sayisina bolmesi gerekir.

Tek kullanicili sistemlere gore, ayni anda bircok islemin yapilabilmesi butun terminaller tarafından bilgi dosyalarinin ortak kullanilabilmesi ve sistem yonetiminde kontrol kolayligi gibi avantajlari vardır.

Sistemde "Super User" adi veriler ve her türlü yetkiye sahip olan sistem yoneticisinin kullandigi bir kullanicisi (User) vardır. Eger degistirilmezse bu kullanicinin adi "root" dur. Bu ismin degistirilmeye kalkilmasi sistemde bircok dengesizlige sebebiyet verebilir, cunku sistem programlarinin bir kısmi bu isme gore ayarlandigindan bu ismi bulamayınca calismalarinda aksaklik cikar.

Acilan diger butun kullanicilarda belirli kisitlamalar vardır.

B O L U M I

XENIX SISTEMIN INSA EDILMESI
=====

Insa islemi icin 5 adim gerekmektedir.

- 1) N1 disketi ile makina acilir.
- 2) Harddisk formatlanir. Eger harddiskteki boslugu DOS isletim sistemi ile ortak kullanmak istersek harddisk'in "partition table" bolumunde buna uygun ayarlama yapılabilir.
- 3) Sistem harddiskten tekrar yuklenir.
- 4) XENIX sistem programlari harddiske kopyalanir.
- 5) Super kullanıcı (Super user) icin sifre (password) olusturulur.

Yukarida bahsettigimiz bu 5 adimi teker teker ele alip inceleyecegiz. Bu incelemeye baslamadan once ihtiyac listemizi yazalim:

- 1- En az 512K hafizasi olan bir personel komputer.
- 2- En az 10 megabayt kapasitesi olan bir hard disk.
- 3- Bir adet disket surucusu (floppy drive).
- 4- XENIX sistem disket seti.
- 5- Bir seri numarasi (Serialization Card denilen kartta yazili bir alfanumerik kod'dur).
- 6- Bir aktivasyon anahtari (activation key). Bu bilgi de serialization card'da yazili bir alfabetik kod'dur.

XENIX sistem disket seti 3 gruptan olusmaktadır.

- 1- Operating system disketleri
- 2- Development system disketleri (optional)
- 3- Text processing system disketleri (optional)

Simdi sistemin insa edilmesi adimlarina baslayalim.

1.1 XENIX sistem disket setiyle XENIX sistemi baslatma:

Eger 48tpi disket setine sahipseniz "BOOT"(N1) olarak etiketlenmis ve "FILESYSTEM"(N2) olarak etiketlenmis disketleri bulunuz.

Eger 96tpi disket setine sahipseniz bir tek BOOT/FILESYSTEM disketi vardir, insa islemi esnasinda BOOT ve FILESYSTEM ile ilgili butun islemler bu tek diskette yer alacaktır.

1.1.1 Sistemin yuklenmeye baslanmasi adimi.

BOOT(N1) disketini surucuye takip bilgisayari aciniz.

Ekranın sol ust kosesinde toplam hafiza miktarini gosterdikten sonra, asagidaki mesaji goreceksiniz;

XENIX System V

Boot
:

disketten yuklemek icin RETURN tusuna basiniz.

Disketlerinizin tipine göre asagidaki mesajlardan biri cikacaktır.

48tpi disketler kullaniyorsaniz:

fd(4) xenixroot=fd(4) swap=ram(16) pipe=ram(17) swaplo=0nswap=1000ronly

96tpi disketler kullaniyorsaniz:

fd(52) xenixroot=fd(52) swap=ram(16) pipe=ram(17) swaplo=0nswap=1000ronly

goreceksiniz;

Eger 48tpi disketler kullaniyorsaniz asagidaki mesaji gorursunuz:

Insert Filesystem volume and press <RETURN>

Bu mesaj ekranda belirince BOOT(N1) disketi cikarilip
FILESYSTEM(N2) disketi takilarak RETURN tusuna basilir.

Eger 96tpi disketler kullaniyorsaniz surucuden BOOT/FILESYSTEM
disketini cikariniz.

XENIX hafizaya yuklendikten sonra, sistem; hafiza kullanimi ve
diger bazi sistem parametreleri hakkinda bilgi gosterir.

Sonra sistem, donanim ile ilgili bir problem olup olmadigini belir-
lemek icin kendi kendini bir test eder. Basari durumunda A'dan Z'ye
kadar olan harfler ekranda gorunur. Eger harfler Z'den once durur
ise donanim ile ilgili bir problem var demektir, kontrol edilmeli.
Z harfi goruntulendikten sonra, asagidaki mesaj gorunur;

No single-user login present

Entering System Maintenance Mode

1.1.2 Klavye secme adimi.

Yukaridaki mesajdan hemen sonra asagidaki menu goruntulenir:

Keyboard Selection

- 1. American
- 2. British
- 3. French
- 4. German
- 5. Italian
- 6. Spanish

Kullandiginiz klavyeye gore yukaridakilerden biri secilir.
Seciminizi yaptıktan sonra asagidaki mesaji goreceksiniz:

XENIX System V Hard Disk Initialization

Bu mesaji gordugunuzde Harddiskiniz uzerinde XENIX sistemi
insa etmeye hazirsiniz demektir.

1.2 Hard disk'in formatlanmaya baslanmasi adimi.

Bu adimda asagidaki mesaj cikacaktır:

During installation you may choose to overwrite all
or part of the present contents of your hard disk.
Do you wish to continue? (y/n)

Bu mesaj insa esnasinda hard diskinizdeki butun bilgilerin silinecegini ikaz etmektedir. Eger harddiskinizdeki eski bilgiler sizin icin onemli ve yedek de almadiysaniz bu durumda;

n

opsiyonunu secip RETURN tusuna basarsaniz asagidaki mesaj cikar:

Aborting initialization procedure

bu mesajdan sonra da sistem otomatik olarak kapanir ve

```
** Normal System Shutdown **  
** Safe to Power Off **  
-or-  
** Hit Any Key to Reboot **
```

mesaji gorunur. Disketi surucuden cikarip hard diski yedekledikten sonra insa islemine yeniden baslamak gerekir.

Eger hard diskteki eski bilgilerle ilgili yedekleme probleminiz yok ise;

y

opsiyonunu secip RETURN tusuna basariz.

1.2.1 Hard disk parametrelerini ayarlama adimi.

Bu adimda hard diskinizle ilgili bilgiler ve asagidaki menu gorunur:

Hard Disk Drive 0 Configuration

1. Display current disk parameters
2. Modify current disk parameters
3. Select default disk parameters

Enter an option or 'q' to quit:

Eger hard diskiniz standart bir hard disk ise 'q' tusuna basip RETURN yaparsaniz hafizada bulunan parametreler secilmis olur. Eger hard diskiniz standart bir harddisk degil ise ve 1 veya 2 no'lu secenekleri secerseniz asagidaki mesaj goruntulenir:

Disk Parameters	Values
1. Cylinders	Deger
2. Heads	Deger
3. Write Reduce	Deger
4. Write Precomp	Deger
5. Ecc	Deger
6. Control	Deger
7. Landing Zone	Deger
8. Sectors/track	Deger

"Deger" yazan yerlerde hard diskinizin tipine gore uygun rakamlar bulunacaktır. Eger bu rakamlarda harddiske uymayanlar var ise degistirilir.

Eger bu bolume 1 no'lu opsiyon ile girdinizse bu bilgilerin goruntulenmesinden sonra bir onceki sistem bir onceki menuye geri doner.

Eger bu bolume 2 no'lu opsiyon ile girdinizse goruntulenen parametrelerde duzeltme yapabilmeniz icin sistem asagidaki mesaji goruntuler:

Enter a parameter to modify or 'q' to return to the main menu:

Bu mesajdan sonra '1' ile '8' arasindaki rakamlardan biri girilirse istenilen degisiklik yapilir. Eger yapacagimiz degisiklikler bitince 'q' opsiyonunu secip bir onceki menuye doneriz, yaptigimiz degisikliklerin kaydedilmesi icin tekrar 'q' opsiyonunu secmemiz gerekir.

1.2.2 Hard disk'in bolunmesi (partition) adimi.

Simdi de ekranda fdisk menusu dedigimiz asagidaki menu gorunur:

- 1.Display Partition Table
- 2.Use Entire Disk for XENIX
- 3.Create XENIX Partition
- 4.Activate Partition
- 5.Delete partition

Enter your choice or 'q' to quit:

'1' opsiyonunu secerseniz:

Eger daha once bir isletim sistemi insa edilmemis ise asagida-
ki gibi bir tablo goruntulenecektir;

Current Hard Disk Drive:/dev/rhd00

Partition	Status	Type	Start	End	Size

Total disk size: 1220 tracks (5 tracks reserved for
masterboot and diagnostics)

Press <RETURN> to continue

Eger diskin tamamini XENIX sisteme ayiracaksaniz '2' yi secin.
Harddiskte onceden diger bir isletim sistemi insa edilmiş ise
asagidaki mesaji goreceksiniz:

Warning! All data on your disk will be lost!

Do you wish to continue?(y/n)

Bu mesaj harddiskteki butun bilgilerin silinecegini ikaz etmek-
tedir. Eger bilgilerin silinmesini istemiyorsak 'n' yazip <RETURN>
tusuna basmaliyiz, bu durumda insa islemi sona erecektir. Eger
bilgilerin silinmesinde mahsur yoksa 'y' opsiyonu secilir.

Eger daha once bir isletim sistemi insa edilmiş ise asagidaki
gibi bir tablo goruntulenecektir;

UYARI:

Eger harddiskte hem XENIX hem de DOS kullanmak istiyorsanız XENIX sistemi inşaa etmeden önce DOS işletim sistemini inşaa ediniz.

Current Hard Disk Drive:/dev/rhd00

Partition	Status	Type	Start	End	Size
1	Active	DOS	1	1219	1219

Total disk size: 1220 tracks (5 tracks reserved for masterboot and diagnostics)

Press <RETURN> to continue

RETURN tusuna bastiktan sonra fdisk ana menusu görüntülenir burada XENIX sistemi kullanmak için yeni bir partition oluşturup 'q' opsiyonunu seçerek bir sonraki adima gecilir.

1.2.3 Diskte kullanilamayan bolge(bad track) kontrolu adimi.

Bu adimda ise diskteki kullanilamayan (bad tracks) bolgelerin haritasi(tablosu) oluşturulur. Bu bolume XENIX sistemi iyi bilmeyen birinin girmesi uygun olmayacagindan bu bolumun teferruati anlatilmayacaktır. Sadece menusunu gösterecegiz. Sistemi kullanasini iyi bilenler ise teferruati sistemin el kitaplarindan bakabilirler.

Bu bölümün ana menüsü:

1. Print Current Bad Track Table
2. Scan Disk (You may choose Read-only or Destructive later)
3. Add Entries to Current Bad Track Table by Cylinder/Head Number
4. Add Entries to Current Bad Track Table by Sector Number
5. Delete Entries Individually from Current Bad Track Table
6. Delete All Entries from Bad Track Table

Please enter your choice or 'q' to quit:

Bu bölümde 'q' opsiyonunu seçip bir sonraki adıma geçeriz.

1.2.4 Diskin Xenix'e formatlanmış bölümünün kullanım böl- gelerine ayrılması adımı.

Bu adımda disk kullanımıyla ilgili işlemler yer almaktadır.

Eğer diskte daha önceden XENIX sistem var idiyse bu inşaa işlemi yeniden bir inşaa işlemi ise sistem aşağıdaki mesajı verecektir:

This device contains a valid disk division table.

Your additional(non-root) filesystems

can be reserved across the reinstallation.

Do you want to preserve your additional filesystems ?(y/n)

Bu mesajda önceden diskinizde bulunan root file sisteminden başka file sistemlerin korunmasını isteyip istemediğiniz soruluyor. Eğer eski file sistemlerinizin aynen kalmasını istiyorsanız "y" opsiyonunu seçmelisiniz. Bu durumda sistem aşağıdaki mesajı verir:

If you choose block-by-block control, do not change the bounds of any file system you wish to retain.

Without block-by-block control, your original disk layout cannot and will not be modified.

Do you require block by block control over the layout of the XENIX division ? (y/n)

Eger burada "y" cevabi verirsiniz "divvy" programi blok blok kontrol islemine baslayacaktır. Bu isleme baslamadan once ise asagidaki mesaji verecektir:

Do you require block-by-block control over the layout of the XENIX partition ? (y/n)

Burada da eger ilk kez XENIX sistem insa ediyorsaniz "n" cevabi veriniz, cunku bu islemin yonetimini kendiniz yapmak isterseniz file sistemlerin ve "swap area" denilen sistemin bazen kullandigi diskteki bos bir bolumun blok olculerini tam olarak vermeniz gerekir. Coglu kullanicilar bu cesit bir kontrole ihtiyac duymadigindan bu bolumde "n" cevabi verip sisteme birakmalidir.

Eger "y" cevabi verirsiniz divvy programinin tablosunu goreceksiniz bu tablonun ayrintisi icin de "divvy" programinin kullanimina sistem el kitaplarindan bakmak gerekir.

Eger iki paragraf yukaridaki soruda cevabimiz "y" degil de "n" olsaydi sistem "swap area" adi verilen ve veri yapilari gibi genis programlarin uygulanmasinda hafiza yetmemesi gibi durumlarda sistemin kullanabilecegi yedek bir bolge olarak kullanimin yerin durumunu belirlemek icin asagidaki mesaji verir:

There are 10098 blocks in the XENIX area.

Between 1000 and 2000 blocks should be reserved for the swap area.

Please enter the swap-space allocation, or press <RETURN>
to get the default allocation of 1250 blocks:

Burada RETURN tusuna basilirsa swap area 1250 blok olarak se-
cilmis olur. Bu rakam harddiskin buyuklugune gore artirilabilir.
Eger 1250 bloktan buyuk tutmak istersek bu rakami girip sonra
RETURN tusuna basmak gerekir.

Eger harddiskiniz 20 megabayttan daha buyuk kapasiteli ise sistem
asagidaki mesaji verir:

Do you want a separate /u filesystem ? (y/n)

Burada root file sistemden baska bir file sistem olusturmak
isteyip istemediginiz soruluyor. Eger harddiskinizin kapasitesi
cok genis ve root file sisteminin de cok buyuk olmasini istemiyor
iseniz burada "y" cevabi verip "/u" isimli yeni bir file sistemi
olusturabilirsiniz. Eger "y" cevabi verirsiniz asagidaki mesaji
gorursunuz:

Enter block allocation for the /u file system.
(min to max)

Bu mesaja vereceginiz cevap file sistemin yerlesecegi blokların
alt ve ust sınır numaralarıdır.

Eger iki paragraf yukaridaki soruya "n" demis olsaydik /u file sistemini olusturmadan bir sonraki adima gececektik, bu durumda ise /u file sistemini olusturmus olarak bir sonraki adima gececegiz.

1.2.5 XENIX file sistemlerinin olusturulmasi adimi.

Bu adimda XENIX file sistemleri olusturulur. Bu islem bir kac dakika surecek ve asagidaki mesaji goreceksiniz:

Making filesystems

Hard disk initialization procedure completed.

Eger 96tpi disket seti kullaniyor iseniz asagidaki mesaj gorunur:

Operating System Serialization

Enter your serial number

and press <RETURN> :

Serialization kartinizdan bakarak seri numaranizi tam olarak girin ve RETURN tusuna basin. Asagidaki mesaji goreceksiniz:

Enter your activation key and press <RETURN> :

Yine ayni karttan "activation key" bilgisine de bakarak tam olarak girip RETURN tusuna basarsaniz insa islemi bitirilir ve asagidaki mesaj goruntulenir:

** Normal System Shutdown **

** Safe to Power Off **

-or-

** Hit Any Key to Reboot **

1.3. Hard diskte XENIX'i baslatma.

Bu bolumde hard diski kullanarak XENIX sistemi nasil baslatacagimiz gosterilecek.

1.3.1 Sistemin ilk yuklenmesi adimi.

Eger 48tpi disketler kullaniyorsaniz N2 disketini cikarip N1 disketini takin ve herhangi bir tusa basin.

Eger 96tpi disketler kullaniyorsaniz disket surucunun kolunu acin fakat BOOT/FILESYSTEM disketini cikarmayin ve herhangi bir tusa basin.

Bu durumda sistem asagidaki mesaji goruntuleyecektir:

```
Boot
:
```

Eger 96tpi disketler kullaniyor iseniz RETURN tusuna basin asagidaki mesaji goreceksiniz:

```
nd(40)xenix
```

Eger 48tpi disketler kullaniyor iseniz:

```
install
```

yazip RETURN tusuna basarsaniz asagidaki mesaji goreceksiniz:

```
fd(4)xenix root=hd(40)swap=hd(41)pipe=hd(40)swaplo=0nswap=0
```

bu mesajdan sonra da ENTER tusuna basmalıyız.

Sistem donanım kontrolü için kendi kendini test edecektir. Bu test esnasında ekranda A'dan Z'ye harfler sıra ile görünecektir. Eğer Z harfine ulaşılmadan sistem durur ise donanımda bir problem var demektir. Bu problem el kitaplarından kontrol etmek suretiyle kendimiz tarafından da giderilebilir veya bizim gidere-meyeceğimiz bir problem ise teknik servise başvurulur. Eğer kontrol işlemi başarı ile sonuçlanırsa yani Z harfi çıkarsa "fsck" programı çalışır ve hard diskteki root file sistemini kontrol eder.

Eğer çok büyük bir root file sistemine sahip iseniz ve inşaa işlemi esnasında başka bir file sistemi oluşturma sorusuna "y" cevabı vermediyseniz sistem size kontroller sonucunda elde ettiği bulguları yazmak için "scratch file" adı verdığımız bir file sistemi için isim girmenizi isteyecektir. Bu ismi "/dev/scratch" olarak girebilirsiniz.

1.3.2 XENIX setindeki programların yüklenmeye başlaması.

Eğer 48tpi disketler kullanıyor iseniz, "fsck" bitirildiğinde disket sürucude N1 disketinin olduğundan emin olunması için bilgisayar aşağıdaki mesajı verecektir.

Verify Operating System (Installation) volume N1 is inserted
and press <RETURN>

Bu mesajı gördükten sonra gerçekten sürücüde N1 disketinin olup olmadığını kontrol eder ve eğer N1 varsa RETURN tusuna basarız eğer yoksa N1 disketini sürücüye takip RETURN tusuna basarız.

Eğer 96tpi disketler kullanıyorsak bu anda B1 disketini disket sürücüye takmamız istenir. B1'i takip RETURN tusuna basarız.

Bundan sonra sistem sırayla bunları takip eden disketleri isteyecektir. Uygun disketleri sırayla yerleştirip RETURN tusuna basarız. Eğer yanlış bir disket takarsak;

Error: incorrect volume in drive!

mesajını görürüz. Yanlış disketi çıkarıp doğrusunu takarız. Eğer taktığımız disketlerden herhangi biri bozuk çıkarsa veya disket sürücüsünün kolunu tam kapatamamış isek;

Extraction error: try again?(y/n)

mesajını görürüz. Gerekli hata kontrolü yapıp düzeltilince "y" opsiyonunu seçip RETURN tusuna basarız.

Eğer 48tpi disketleri kullanıyorsanız "N" serisinin sonunda sistem aşağıdaki mesajı verecektir:

Operating System Serialization

Enter your serial number

and press <RETURN> :

Serialization kartinizden bakarak seri numaranızı tam olarak girin ve RETURN tusuna basın. Aşağıdaki mesajı göreceksiniz:

Enter your activation key and press <RETURN> :

Yine aynı karttan "activation key" bilgisine de bakarak tam olarak girip RETURN tusuna basınız.

Şimdi de sistem "B" serisi disketlerini sırayla isteyecektir.

1.3.3 Super kullanıcının şifresinin belirlenmesi.

"B" serisi disketleri bittiginde sistem aşağıdaki mesajı verecektir:

Please assign a password for the super-user account, "root".

Enter new password(minimum of 5 characters)

Please use a combination of upper and lowercase letters and numbers.

New password:

Bu mesaj ekranda iken en az 5 karakterden oluşan bir şifre girilir ama girdiğimiz bu şifre ekranda görünmez. ENTER tusuna basınca;

Re-enter new password:

mesajını görürüz. Bu durumda da kontrol için şifreyi tekrar girmemiz istenir ve yine ekranda görünmez. Eğer ikinci girdiğimiz şifre ile ilk girdiğimiz aynı olmazsa şifre belirleme işlemini baştan tekrar etmemiz gerekir.

Super user'in şifresini çok emin bir yerde muhafaza etmeliyiz ve unutmamalıyız. Eğer unutursak XENIX sistemi yeniden inşa etmemiz gerekir.

1.3.4 Zaman kusaginin ayarlanmasi.

Bu adimda asgidaki mesaji gorursunuz:

Are you North America?(y/n)

Bu mesajda kuzey amerikada olup olmadiginiz soruluyor. Eger "y" cevabi verirsiniz asagidaki mesaji gorursunuz:

1. AST-Atlantic Standart Time
2. EST-Eastern Standart Time
3. CST-Central Standart Time
4. MST-Mountain Standart Time
5. PST-Pasific Standart Time
6. YST-Yukon Standart Time
7. HST-Hawaiian/Alaskan Standart Time
8. NST-Nome Standart Time

Enter the number that represents your timezone:

Zaman kusagina gore 1 ile 8 no'lu opsiyonlardan biri secilir.

Eger Amerikada degilseniz "n" cevabi verirsiniz ve asagidaki mesaj goruntulenir:

What is the standard abbreviation of your timezone?(3 capital letters)

Bu sorunun cevabi olarak bulundugunuz zaman kusaginin standart kisaltilmis seklini 3 buyuk harf olarak giriniz. RETURN tusuna basinca asagidaki mesaj goruntulenir:

How many hours west of Greenwich Mean Time
are you (partial hours are valid - e.g.12.5)?

Bu mesajda da Greenwich ortalama zamaninin kac saat batısında
oldugunuz soruluyor. Bu sorunun cevabi olarak -24 ile 24 ara-
sında bir deger girip RETURN tusuna basilir. Ekranda:

Does daylight savings time apply at your location ?(y/n)

mesajini goreceksiniz. Bulundugunuz yerde yaz saati uygulaması
yapilip yapilmadigini soruyor. Eger bulundugunuz yerde standart
zaman/yaz saati uygulaması degisiklikleri yapiliyorsa "y", yapil-
miyorsa "n" cevabi veriniz. Eger "y" cevabi verdiyseniz yaz saati
uygulamasinin kullanim seklini belirlemelisiniz. Bu durumda sis-
tem asagidaki mesajı verecektir.

1.Week of the year(1-52)

2.Day of the year(i.e. Julian date 1-366)

Select the method your time zone uses to convert
between standard and daylight time.

Burada standart zaman ile yaz saati uygulamasinin donusum metodu
sorulmaktadir. Eger belli bir haftada donusum oluyorsa 1 secilir
Eger belli bir gunde degisim oluyorsa 2 secilir.

Sonra sistem yukarida belirtilen metodun durumuna gore size yaz
saati uygulamasinin basladigi gunu (veya haftayi) ve tekrar stan-
dart zamana donulecek gunu (veya haftayi) soracaktır. Bu mesaj-
lar asagidaki mesajlardir:

Enter the[Week or Julian date]when your time zone converts
to daylight saving time:

Bu mesaj yaz saati baslangici belirleyicisidir.

Enter the[Week or Julian date]when your time zone converts
back to standard time:

Bu mesaj yaz saati uygulamasinin bitisi belirleyicisidir.

Simdi de yaz saati uygulamasinda zamanin ne kadar kaydirilacagina dair bir soru sorulacak. Bir cok yerde zaman 1 saat kaydirilir. Ama degisik de olabilir. Sistem asagidaki mesaji verir:

How many hours does your time zone adjust for
daylight saving time(partial hours are valid -e.g. .5)?

Bu soruya da uygun bir cevap verildikten sonra minimum seviyede bir XENIX sistem insa etmis olursunuz. Standart XENIX programlarinin(utilities) cogunu kullanabilirsiniz veya diger uygulama paketlerini insa edebilirsiniz.

1.3.5 XENIX setinin insasinin tamamlanmasi.

Bu adimda insa islemini durdurup durdurmayacaginiz sorulur.

Sistem asagidaki menu'yu goruntuleyecektir:

1. Stop installation
2. Continue installation

Bu menu ekranda iken, operating sistemin butun bolumlerini insa etmek istiyorsaniz "2" yi secin ve RETURN tusuna basin.

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus da butun XENIX sistem paketleri "Development system" ve "Text processing system" i de icine aldigidan 10 mega bayt'dan fazla yere ihtiyac vardır.

Eger 2'yi secerseniz karsınıza cikacak menuden Operating System, Development System veya Text processing System den insa icin bir seti secersiniz. Eger hic bir sistem secmezseniz "q" opsiyonunu secip insa islemini durdurursunuz.

Insa islemini durdurdugunuzda asagidaki mesaji gorursunuz:

```
** Normal System Shutdown **  
** Safe to Power Off **  
-or-  
** Hit Any Key to Reboot **
```

Bu mesaj geldiginde sistem kapanmis olur. Disket surucudeki herhangi bir disketi cikarip makinayi kapatabilirsiniz veya herhangi bir tusa basip XENIX sistemi hard diskten yukleyebilirsiniz.

```
-----  
|                               |  
|           B O L U M       I I           |  
|                               |  
-----
```

```
XENIX SISTEME GIRIS CIKIS VE KOMUT KULLANIMI  
=====
```

```
2.1 Bilgisayarın açılıp XENIX sistemin yüklenmesi.  
-----
```

Bilgisayarın elektrik düğmesi (power button) acıldığında makinanın hafıza ve donanım testlerinden sonra ekranda;

```
Boot  
:
```

mesajını görürsünüz. Bu adımda eğer harddiskinizde dos partition var ise ve DOS işletim sistemine girmek istiyorsanız "dos" yazıp RETURN tusuna basarsınız. Eğer XENIX sisteme girecekseniz yalnız RETURN tusuna basmanız yeterlidir. Bu durumda ekranda;

```
hd(40) xenix
```

mesajı görünür. Bundan sonra ekran silinir ve ekranda sisteme ve konfigürasyona ait birtakım bilgiler görüntülenir ve bu testleri bilgisayar yapmış olur. Sonra ekranda;

```
Enter CONTROL-d to proceed with normal startup  
(or give root password for system maintenance)
```

mesaji görünür. Bu durumda herhangi bir aksaklık yok ise kontrol tusu(Ctrl) ile beraber d tusuna basarak sistemin normal sartlar altında yuklenmesini saglarız. Eger halletmemiz gereken bazi aksaklıklar var ise root'un passwordunu girip RETURN tusuna basarak diger kullanicilar acilmadan tek kullanci olarak "root" un acilmasiyle sistem bakimi yapilir ve isimiz bittikten sonra CONTROL-d yaparsak sistem diger kullanicilari da yukler ve cok kullanicili yapiya gecilmis olur.

UYARI:
=====

XENIX sistem kullaniliyorken DOS isletim siteminde oldugu gibi isimiz bitince, bilgisayari elektrik dugmesinden direk olarak kapatamayiz. Sisteme, makinayi kapatacagimizi bildirmemiz gerekmektedir. Cunku oanda bazi terminaller calisma yapiyor olabilir veya sistemde birtakim islemler devam ediyor olabilir, bazi dosyalar acik olabilir. Sisteme, makinayi kapatmak istedigimizi iki farkli komut ile bildirebiliriz. Bunlardan biri "haltsys" digeri ise "shutdown" komutlaridir. Bu komutlari simdi incelemeyecegiz ama bu komutlar kullanilmadan sistem kapatilmis olursa XENIX sistemi yuklerken;

Enter CONTROL-d to proceed with normal startup
(or give root password for system maintenance)

mesajindan once asagidaki mesaj goruntulenir:

System was not properly shutdown
Proceed with cleaning (y or n) ?

Bu durumda "y" dersek sistem kendini kontrol eder uygunsuz kapa-
madan kaynaklanan bir dosya bozulmasi var ise onu kurtarmaya ca-
lisir, kurtaramaz ise o bozuk dosyayi siler. Eger "n" dersek sis-
temi kontrol edip temizleme isini kendimizin yapacagini soylemis
oluruz ki eger bir bozukluk var ise kendimiz halletmek zorundayiz.
Iki turlu islemdede de sistem temizleme isleminde sonra normal yuk-
leme islemine baslayacaktır.

Yukleme islemi yapildiktan sonra sistem tarih ve saat ile ilgili
giris icin bir soru sorar, eger sistemin tarih ve saati dogru ise
bu asamada RETURN tusuna basip geceriz. Eger duzeltmemiz gereken
bir bilgi var ise bu bilgiyi girdikten sonra RETURN tusuna basariz.
Sistemin yukleme isi bitince ekranda;

Xenix386!login:

mesaji gorunur. Sistem artik kullanima hazir demektir.

2.2 Sisteme giris.

Bir kullanicinin sisteme girebilmesi icin, sistemde acilmis olan
"user" lardan birinin veya birkacinin ismini ve sifresini bilmesi
gerekir. Sistem acildiktan sonra ekranda;

Xenix386!login:

yazisi gelince bu durumda calisma yapacagimiz kullanicinin(user'in)
ismini gireriz. Enter veya Return tusuna bastiktan sonra ekranda;

Password:

mesaji cikacaktır. Burada ise kullanicinin sifresini yazariz. Dikkat edilmesi gereken bir husus da sifrenin ekranda gorunmemesidir. Bunun sebebi sifrenin baskalari tarafından gorulmemesini saglamaktır. Eger kullanıcı ismi ve sifre dogru ise sistem kullanıcı çalışma bölgesine dallasacaktır. Ekranda "\$" isareti, "#" isareti veya belirlenmiş başka bir isaret belircektir. Artık sistem komut yazilmasına hazır demektir. Eger kullanıcı ismi veya sifreden biri yanlış ise ekranda;

login incorrect

login:

mesaji gorunecek ve tekrar isim girilmesini bekleyecektir.

Bu durumda yanlış olanı tespit edip tekrar deneme yapabiliriz.

2.3 Sistemden cikis.

Kontrol tusu ile birlikte d tusuna basilir (Ctrl-d) veya "exit" yazilir.

2.4 Komut yazma-kullanma.

Sistemin komut yazilmasına hazır olduğu durumda, sadece küçük harfler kullanılarak komut yazilabilir. Xenix sistemin belirgin özelliklerinden biri de küçük harf ile büyük harfi ayırması yani aynı kabul etmemesidir. Sistemdeki bütün komutlar küçük harf ile yazılmıştır.

Xenix'de bazı komutlar tek harf, bazıları da iki harften oluştuğu için rastgele harfler yazıp Enter veya Return tusuna basmak çok tehlikelidir. Sisteme zarar verebiliriz. Mesela; bir programı silmek için "rm" komutunun yanına programın adını yazmamız yeterlidir. "rm *" ise bulunduğumuz bölgedeki bütün programları siler. Bulduğumuz bölgedeki programların listesini görmek istersek "l" yazıp Enter tusuna basmamız yeterlidir. Demekki komutun ismini yazmak komutun icrası için yeterlidir. Bazı komutların isminden sonra birtakim ek işaretler veya şartlar yazmak da gerekebilir veya istenirse kullanılabilir. Kullanıcı bölgelerinin herbirine "directory" denir ve dayrektori diye okunur. Biz de bu bölgelere directory diyeceğiz.

Xenix sistemi, yazılan bir komut'u, /bin, /usr/bin, /etc ve bulunduğu directory de arar, bulamıyorsa yazılan komut isminden sonra iki nokta üst üste koyar ve not found yazar. Mesela; komut olarak "lpadmin" yazsak ve Enter tusuna bassak ekranda;

lpadmin: not found

mesajı çıkacaktır. Buradan şu anlaşılmaktadır; bu komut yukarıda söylediğimiz directory'lerde değil. Bu komut aslında /usr/lib directory'sinde olduğundan bu komutu ifa etmek için "lpadmin" yerine "usr/lib/lpadmin" yazmak gerekir.

Xenix sistemde bir komutu kullanmak için yazdığımızda eğer doğru şekliyle yazmamış isek sistem "usage:" şeklinde bir başlangıç ile o komutun kullanılış şekli hakkında bilgi verir.

```
-----  
|                               |  
|           B O L U M       I I I           |  
|                               |  
-----
```

DOSYALAR ve DOSYALAR UZERINDEKI ISLEMLER
=====

3.1 Dosyalara ulasim bilgileri (file permissions).

Xenix sistemde bir dosya(file), permission denilen 10 tane bilgi ile saklanir. Bu bilgiler dosyaya ulasim (okuma,yazma) ve dosya tipini belirler. Bulunulan directory'deki programlar listelenince bu bilgiler dosyanin hemen sol tarafinda goruntulenir. Bu yapi asagidaki gibidir.

Ilk bilgi.....:Dosya tipini belirler

Sonraki uc bilgi...:Kullanicinin kendisi icin ulasim bilgileri

Sonraki uc bilgi...:Kullanicinin grubu icin ulasim bilgileri

Sonraki uc bilgi...:Diger kullanicilar icin ulasim bilgileri

Listelemeye bir ornek:(Ana directory'nin listesi)
=====

```
total 818  
-rw----- 1 root      root          464 Aug 28 21:52 .profile  
drwxr-xr-x 2 bin       bin            2208 Apr 05 1991 bin  
-r----- 1 bin       bin            24540 Mar 21 1991 boot  
drwxr-xr-x 5 bin       bin            2448 Sep 25 12:15 dev  
-r----- 1 bin       bin            577 Mar 25 1991 dos  
drwxr-xr-x 5 bin       bin            1552 Sep 25 17:25 etc  
drwxr-xr-x 2 bin       bin             80 Apr 05 1991 lib  
drwx----- 2 bin       bin           1024 Apr 05 1991 lost+found  
drwxr-xr-x 2 bin       bin             32 Apr 05 1991 mnt  
-rwx----- 1 bin       bin           2840 Nov 03 1988 sfmt  
drwxr-xr-x 2 bin       bin             48 Apr 05 1991 shlib  
drwxrwxrwx 2 bin       bin            336 Sep 25 17:23 tmp  
drwxr-xr-x 15 bin      bin            240 Aug 18 23:06 usr  
-rw-r--r-- 1 bin       bin          369088 Apr 05 1991 xenix
```

Yukarıdaki örnekte en soldaki bilgiler permissions dediğimiz bilgilerdir. Bu bilgilerin izahı aşağıda yapılmıştır.

Dosya tipi:(ilk bilgi)

-: Sıradan bir dosya (Bilgi dosyası veya program)

d: directory

c: Karakter özellikli alet (printer veya terminal gibi)

b: Blok özellikli alet (hard disk veya floppy disk)

n: İsim özellikli dosya

s: Paylaştırılmış veri dosyası (Musterek kullanılan)

Diger bilgileri üçer üçer bolmustuk, bu uclu gruptardaki bilgiler bulunduğu bölgeler için aynı manayı ifade etmektedirler.

Butun uclu gruptarda:

ilk bilgi : - veya r dir. r olması dosyanın okunabilir (readable) olduğunu, - olması ise bu iznin olmadığını, yani okunabilir olma özelliğinin olmadığını ifade eder.

İkinci bilgi : - veya w dir. w olması dosyanın yazılabilir (writable) olduğunu, - ise yazılamaz olduğunu gösterir.

Üçüncü bilgi : - veya x dir. x olması dosyanın çalıştırılabilir(executable) bir dosya olduğunu, yani derlenmiş bir program veya sistem komutlarından oluşmuş bir yeni komut olduğunu, - ise çalıştırılmaz olduğunu, yani ya bir bilgi dosyası veya herhangi bir programlama dilinde yazılmış bir program olduğunu gösterir. Bir program derlendiğinde sistem tarafından bu üçüncü bilgilere x yazılır.

Ornek 1:

=====

-rw-r--r-- 1 bin bin 369088 Apr 05 1991 xenix

Yukarıdaki "xenix" dosyasının kullanıcısının "bin" ve grubunun da "bin" olduğunu görüyoruz. İlk bilgi - olduğundan bu dosya sıradan bir dosyadır. Sonraki uclüde rw- olduğundan kullanıcının kendi tarafından, yani "bin" tarafından okunabilir, yazılabilir fakat çalıştırılmaz. Sonraki uc bilgi r-- olduğundan bu kullanıcının grubundaki kullanıcılar ("bin" grubu) tarafından okunabilir fakat yazılamaz ve çalıştırılmaz. Sonraki uc bilgi de r-- olduğundan "bin" grubunun dışındaki kullanıcılar tarafından da okunabilir ama yazılamaz ve çalıştırılmaz.

Ornek 2:

=====

-rwx--x--x 1 suat person 12364 Sep 23 1991 denklem

Burada da "denklem" dosyası için açıklama yapalım:

İlk bilgi - olduğundan sıradan bir dosyadır.

Sonraki uclü rwx olduğundan "suat" kullanıcısı tarafından okunabilir, yazılabilir ve çalıştırılabilir.

Sonraki uclü --x olduğundan "person" grubundaki kullanıcılar tarafından okunamaz, yazılamaz (yani üzerinde değişiklik yapılamaz) fakat çalıştırılabilir.

Sonraki uclü --x olduğundan "person" grubu dışındaki diğer kullanıcılar tarafından okunamaz, yazılamaz fakat çalıştırılabilir.

UYARI:

=====

Dikkat ederseniz burada grup diye bir kavramdan bahsedildi. Bunu soyle izah edebiliriz. Sistemde kullanicilar acilirken bazi kullanicilar bir grup yapilir ki grup olan kullanicilar birbirlerinin dosyalarına ulasmada biraz daha yetkili olsunlar. Mesela ayni grup' elemanlarına birbirlerinin dosyalarına yazma izni verilip diger kullanicilara bu iznin verilmemesi seklinde ayarlamalara musait hale getirilebilir. Grup isimleri de kullanicilar tanımlanirken tanımlayan kisi tarafından belirlenmektedir.

Ornek 3:

=====

```
-rw-rw-r-- 1 ahmet buru 2741 Sep 20 1992 cizim
```

Bu ornekte "cizim" programi "ahmet" kullanicisi tarafından ve grubu olan "buro" grubu kullanicilari tarafından okunup, yazilabilir ama diger kullanicilar tarafından sadece okunabilir.

3.2 Dosyalar uzerinde islemler.

3.2.1 Silme.

```
rm dosya1 dosya2 ...
```

Eger yukaridaki komut, dosya1 dosya2 ... yerlerine silinmesi arzu edilen dosyaların isimleri yazilarak kullanilirsas bu dosyalar calisilan directory'den silinecektir. Bulundugumuz directory'de degilde baska bir directory'deki dosya silinecekse;

```
rm directory ismi/dosya ismi
```

seklinde kullanilacaktır.

ORNEK:

=====

- Biz usr/suat directory'sinde olalım. usr/ali/alt directory'sindeki "prog.cob" dosyasını silmek isteyelim.

rm /usr/ali/alt/prog.cob yazıp ENTER tusuna basmamız gerekir.
usr/suat daki "denklem.bas" dosyasını silmek isteyelim.

rm denklem.bas yazıp ENTER tusuna basmamız yeterlidir. Görüldüğü gibi çalıştığımız(icinde bulunduğumuz) directory'deki bir dosyayı silmek için yalnızca dosyanın ismini yazmak yeterlidir.

3.2.2 Kopyalama.

cp [dosyanın ismi] [kopyasının ismi]

cp komutu ile bir dosyanın aynısını değişik isimlerle farklı directory'lerde oluşturabiliriz veya aynı isimle başka bir directory'de oluşturabiliriz. Mesela;

cp denklem.bas yeni.bas cp denklem.bas /usr/hasan

yukarıdaki soldaki örnekte aynı directory içerisinde denklem.bas dosyası aynı zamanda yeni.bas olarak da oluşturulmuştur.

Sağdaki örnekte ise denklem.bas dosyası aynı isimle /usr/hasan directory'sine kopyalanmıştır. Eğer ismi de "dene.bas" olarak değiştirilerek kopyalanması istenirse;

cp denklem.bas /usr/hasan/dene.bas

şeklinde yazılıp ENTER tusuna basılmalıdır.

3.2.3 Yer degistirme ve isim degistirme.

Yer degistirme de isim degistirme de "mv" adli ayni komutla ger-
ceklestirilir.

Isim degistirme : mv [eski isim] [yeni isim]

Yer 'degistirme : mv [dosya ismi] [directory ismi]

Yer ve isim degistirme : mv [dosya ismi] [directory ismi/[yeni isim]

ORNEK:

=====

mv bordro.cob personel.cob

yukaridaki komut ifa edilirse "bordro.cob" dosyasinin ismi
"personel.cob" olarak degistirilir.

mv bordro.cob /usr/ali

yukaridaki komut ifa edilirse bordro.cob dosyasi /usr/ali direc-
tory'sine gonderilir. Yani bulunduğu directory'den silinip
/usr/ali directory'sine kaydedilir.

mv bordro.cob /usr/ali/brd.cob

yukaridaki komut ifa edilirse bordro.cob dosyasi bulunduğu direc-
tory'den silinip /usr/ali directory'sine brd.cob ismiyle kaydedilir.

3.2.4 Bir dosya muhteviyatini gorme.

Bir programın listesini gormek veya bir bilgi dosyasının icini
gormek icin "cat" ve "more" komutlari kullanilir. Bu komutlar;

cat [dosya adi]

more [dosya adi]

sekinde kullanilirilar.

"cat" ile bir dosyanin icine bakildiginda eger dosya muhteviyati ekrandan daha uzun ise ekrandaki goruntuyu durdurmak icin Ctrl-s tekrar devam etmesini saglamak icin ise Ctrl-q yapmak gerekir.

"more" ile dosyanin icine bakildiginda ise dosya muhteviyati bir ekrandan uzun ise "more" programi ekran doldugunda goruntu otomatik olarak duracaktır. Devam etmek icin bosluk tusu olan uzun tusa basmamiz yeterli olacaktır.

Burada aklimize su gelebilir; madem bu iki komutta ayni isi yapmaktadir oyleyse fark ne? Bu komutlarin kullaniminda cok teferruatli degisik ozellikler var ama burada bu tefrruata girmeyecegiz bu komutlar hakkında degisik ozellikleri ogrenmek icin sistem el kitaplarina bakiniz.

Bu komutlarin kullanimi yukaridaki sekilde olursa sonuclar standart cikis birimi olan ekrana cikar. Eger sonuclarin bir baska dosyaya yazilmasini istersek yonlendirme operatoru olan ">" veya ">>" operatorlerinden birini kullanmak gerekir.

">>" operatoru ile bir çıktı bu operatörden sonra yazılacak olan dosyaya yönlendirilmiş olur. Yönlendirilen dosyada başka bir bilgi var idi ise bu eski bilgiler silinmeyecek yeni bilgiler bu bilgilerin altına eklenecektir.

ORNEK:
=====

```
cat dosya1 > dosya2
```

Yukarıdaki komutun ifası ile dosya1'in muhteviyati dosya2'ye aktarılmıştır. Yani bir nevi dosya1'in kopyası oluşturulmuştur.

```
cat dosya1 >> dosya2
```

Yukarıdaki komutun ifası ile dosya1 dosyası dosya2 dosyasının altına eklenmiştir. Yani dosya1 ile dosya2 dosyaları dosya2 de birleştirilmiştir.

3.2.5 Dosyaların birleştirilmesi.

```
cat [dosya1] [dosya2] > [dosya3]
```

Yukarıdaki komutun ifası ile dosya1 ve dosya 2 dosyaları dosya3 dosyasında birleştirilmiştir.

3.2.6 Dosyaların bulunması.

```
find [arastirmaya baslanacak directory] -name [dosya adi] -print
```

Yukarıdaki komut ile dosyaları bulmaya çalışırız.

Directory'ler birbirine bağlı olarak birbirlerinin alt directory'leri olarak açıldıklarından araştırılmaya başlanacak directory yerine "/" yazarsak sistemdeki bütün directory'ler araştırılır. Aradığımız dosyanın "user" lardan birinde olduğunu biliyor isek araştırmaya başlanacak directory yerine "/usr" yazabiliriz.

ÖRNEK:

=====

denklem.bas isimli dosyanın hangi directory'de olduğunu bilmiyoruz olalım ve araştırmak isteyelim. Aşağıdaki komutu yazalım:

```
find /usr -name denklem.bas -print
```

Farzedelimki denklem.bas dosyası /usr/ali/alt directory'sinde olsun. Yukarıdaki komut ifa edildiğinde aşağıdaki sonucu verecektir:

```
/usr/ali/alt/denklem.bas
```

Boylece dosyanın hangi directory'de olduğu bulunmuş olacaktır.

B O L U M	IV
-----------	----

DIRECTORY'LER ve UZERINDE ISLEMLER:

=====

4.1 Calistigimiz directory'nin ismini yazdirma(tespit etme).

Bazen calisirken hangi directory'de oldugumuzu unuturuz veya directory'ler arasinda gezerken hangi directory'de bulundugumuzu sasirabiliriz. Bu durumda "pwd" komutu yazilir ve ENTER tusuna basilirsa sistem bulundugumuz directory'nin adini yazacaktır.

4.2 Directory olusturma.

mkdir [directory adi]

Yukaridaki komut ifa edilirse bulundugumuz directory'nin altinda bir directory daha acilmis olur.

Mesela; /usr/suat directory'si icinde "mkdir altan" komutu ifa edilirse /usr/suat/altan isimli bir directory olusturulmus olur.

4.3 Directory degistirme.

cd [directory ismi]

Yukarıdaki komut ifa edildiğinde bulunduğumuz yerden [directory ismi] yazılı yerdeki directory'ye dallanmış oluruz.

Mesela ana directory olan "/" directory'sinde olalım, /usr/suat directory'sine gitmek isteyelim.

"cd usr/suat" yazıp ENTER tusuna basmamız yeterlidir.

Eğer bu durumdan da /usr/suat/data directory'sine geçmek istiyorsak "cd data" yazıp ENTER yapmamız yetecektir. Çünkü data directory'si /usr/suat directory'sinin bir alt directory'sidir. Biz ise zaten /usr/suat directory'sinde olduğumuzdan, yani data directory'si bulunduğumuz yerin bir alt directory'si olduğundan "cd data" yeterlidir. Ama biz /usr directory'sinde olsaydık ve data directory'sine geçmek isteseydik "cd suat/data" yazmamız gerekirdi.

Şimdi ise /usr/suat/data directory'sinden /usr/ali directory'sine geçmek isteyelim. "cd usr/ali" dersek geçmez. Çünkü biz /usr/suat/data directory'sindeyiz, sistem ise "cd usr/ali" komutunu görünce araştırmaya bir alt directory'den başlayacaktır. Dolayısıyla araştırdığı directory /usr/suat/data/usr/ali olduğundan bulamayıp geçiş yapamayacaktır. Ama "cd /usr/ali" dersek geçiş gerçekleşir çünkü ismin en başındaki "/" işaretini görünce araştırmaya ana directoryden başlayacak ve /usr/ali directory'sini bulup geçişi sağlayacaktır.

Bulduğumuz directory'den bir üst directory'ye geçmek için bir üst directory'nin ismini yazmamız veya bilmemiz gerekmiyor çünkü "cd .." komutu bir üst directory'ye geçmemizi sağlamaktadır.

4.4 Directory'nin ismini degistirme.

`mvdir [eski isim] [yeni isim]`

Yukaridaki komutun ifasi ile eski isim yerindeki directory'nin adi yeni isim yerindeki directory adi olarak degistirilmis olur.

Mesela "bilgiler" isimli directory'nin ismini "veriler" olarak degistirmek icin asagidaki komutu yazariz:

`mvdir bilgiler veriler`

4.5 Directory silme.

Bir directory'nin silinebilmesi icin icindeki butun dosyalarin silinmesi gerekir. Yani ici bos olmayan directory silinemez. Eger bir directory'yi silmeye karar verirsek icindeki ise yarar programlari baska directory'lere gonderip ise yaramayanlari ise silerek directory'yi silme imkanina kavusabiliriz. Bir directory yi bosalttikten sonra asagidaki komut ile silebiliriz:

`rmdir [directory ismi]`

4.6 Directory'nin icindekileri listeleme.

Bir directory'nin icindekileri gormek istiyorsak bu directory'nin icine girip "l" veya "lc" komutunu kullanmak yeterlidir. Bu komutlari en basit kullanimlarindan bahsedecegiz fakat bu komutlari degisik ozellikleri de vardir bunlar sistem el kitaplarindan bakilabilir.

Mesela ana directory'deki dosyalari listeleyelim:

Eger "l" komutu kullanilirsasagidakigibi listelenir:

```
total 818
-rw----- 1 root    root      464 Aug 28 21:52 .profile
drwxr-xr-x 2 bin     bin       2208 Apr 05 1991 bin
-r----- 1 bin     bin      24540 Mar 21 1991 boot
drwxr-xr-x 5 bin     bin       2448 Sep 25 12:15 dev
-r----- 1 bin     bin       577 Mar 25 1991 dos
drwxr-xr-x 5 bin     bin      1552 Sep 26 22:41 etc
drwxr-xr-x 2 bin     bin        80 Apr 05 1991 lib
drwx----- 2 bin     bin      1024 Apr 05 1991 lost+found
drwxr-xr-x 2 bin     bin        32 Apr 05 1991 mnt
-rwx----- 1 bin     bin     2840 Nov 03 1988 sfmt
drwxr-xr-x 2 bin     bin        48 Apr 05 1991 shlib
-rw-r--r-- 1 root    root        0 Sep 26 23:39 ss
drwxrwxrwx 2 bin     bin       336 Sep 26 23:01 tmp
drwxr-xr-x 15 bin    bin       240 Aug 18 23:06 usr
-rw-r--r-- 1 bin     bin    369088 Apr 05 1991 xenix
```

Yukaridaki bilgiler soldan saga dogru:

- 1) Permissions (ulasim izin bilgileri)
- 2) Link'lerin sayisi
- 3) Kullanicinin ismi
- 4) Kullanicinin grubunun ismi
- 5) dosyanin byte olarak olcusu (diskte kapladigi hacim)
- 6) Dosyada en son duzenlenmenin yapildigi tarih ve saat
- 7) Dosyanin ismi

Eger "lc" komutu kullanilirsasagidakigibi listelenir:

.profile	dev	lib	sfmt	tmp
bin	dos	lost+found	shlib	usr
boot	etc	mnt	ss	xenix

Eger "lc -F" komutu kullanilirsa asagidaki gibi listelenir:

.profile	dev/	lib/	sfmt*	tmp/
bin/	dos	lost+found/	shlib/	usr/
boot	etc/	mnt/	ss	xenix

Yukaridaki listede isminin yaninda "/" olanlar directory

"*" ise olanlar executable (calistirilabilir) dosya demektir.

4.7 Directory kopyalama.

copy [directory1] [directory2]

Yukaridaki komutun ifasi ile copy komutundan sonraki ilk directory'deki butun programlar ikinci directory'nin icine kopyalanir.

B O L U M	V
-----------	---

SISTEME KULLANICI ILAVE ETME ve CIKARMA
=====

5.1 Sisteme kullanıcı(user) ilave etme.

Sisteme kullanıcı ilave etme komutu "mkuser" dir. Sisteme girdiğimizde komut yazma durumunda isek;

mkuser

yazıp ENTER tusuna basarsak sistem;

Mkuser

Add a user to the system

Do you require detailed instructions?(y/n):

Mesajını verecektir. Burada ayrıntılı bilgi isteyip istemediğimiz sorulmaktadır. Bu programın kullanılmasını anlatacağımız için "n" cevabı veriniz. Kendiniz daha sonraları denemek için "y" cevabı verip inceleyebilirsiniz.

"n" cevabından sonra sistem aşağıdaki mesajla kullanıcının ismini soracaktır:

Enter new user's login name:

Bu suale kullanıcıya ne ismi vereceksek o isimle cevap verilir.

Bundan sonra sistem aşağıdaki mesajı verir.

Do you wish to use the next available user id?(y/n/q)

Bu mesajda kullanıcı kimlik numarası olarak, mevcut kullanıcı numaralarından bir sonraki numaranın kullanılmasını isteyip istemediğiniz soruluyor. Eğer "y" derseniz sistem numarayı kendi vereceğinden bir problem kalmaz (iyisi de sisteme bırakmaktır) Eğer "n" dersek sistem bize numara soracaktır, uygun bir numara vermek gerekir. Kullanıcı kimlik numarası 200 veya daha büyük olmalıdır. Buradan "y" diyerek çıkarsak;

Do you want to use the default group?(y/n)

Burada geçen "default" kavramını açıklayalım: Belli bir sorunun cevabını sisteme bıraktığımızda sistem o sorunun cevabını ne olarak alıyorsa o ifadeye o sorunun "default" u denir. Mesela sisteme bağlı 2 printer olsun ve bu printerlerin de adları olsun. Bir bilgiyi printer'e gönderdiğimizde adını vermişsek o printer'e gider eğer hiçbir isim vermemiş isek default printer hangisi ise o printer'e gider. Şimdi yukarıdaki soruda da default grubu kullanmak isteyip istemediğimiz soruluyor. Eğer "y" dersek bu kullanıcının grup ismi default grup olan "group" olacaktır. Eğer belli kullanıcı gruplarını bir araya getirip aynı yetkilere sahip kılmak istiyor isek "n" deyip yeni gruplar tanımlamalıyız. Eğer "n" dersek sistem mevcut grup isimlerini ve bu grup isimlerinin yanlarında da bu gruptan olan kullanıcıların isimlerini yazacak ve aşağıdaki mesajı verecektir:

Do you want to use one of these groups?(y/n/q)

Eger mevcut gruplardan birini sececeksek "y" deriz ve sistem;

Please give the group name or number, or enter q to quit:

mesajini verir bu soruya da listelenmis grup isimlerinden birini veya bu ismin yaninda parantez icinde yazili olan grup numarasini gireriz.

Eger mevcut gruplardan birini secmeyeceksek "n" deriz ve sistem;

Please enter name for new group, or enter q to quit:

mesajini verir. Bu mesaja cevap olarak tanımlayacağımız grubun ismini veririz. Sonra sistem;

Please enter number for new group,
press ENTER for default number, or enter q to quit:

mesajini verir. Burada da yeni grubun grup numarası sorulmaktadır. Eger ENTER tusuna basarsak mevcut en büyük grup numarasının bir buyugu verilecektir. Farklı bir numara vereceksek bu numarayı girip ENTER tusuna basarız. Sistem aşağıdaki menüyü görüntüleyecektir:

1. sh standard (Bourne) shell
2. rsh Restricted shell
3. uucp Unix to Unix communications
4. csh C shell
5. ksh Korn shell
6. rksh Restricted Korn shell
7. vsh Visual shell

Select a shell, or enter q to quit:

Bu mesajda da xenix sistemdeki komut yapisi ile ilgili bir secim yapmamiz istermektedir. Genellikle 1 no'lu secenek secilir. Cunku standard shell yapisidir. Eger herhangi bir restricted shell secilirse kullanıcı directory degistiremez ve birçok kisitlama getirilmis olur. Eger 7 secilirse sistem menu'lerle çalışır ve menu vasitasiyle verilen imkan ne ise ancak o kullanılabilir. Diğer shell tiplerini de sistem el kitaplarından bakıp birbirine göre avantajlarını tespit edebilirsiniz. Bundan sonra sistem kullanıcının şifresini aşağıdaki gibi soracaktır:

```
Enter at least 5 characters for the password.  
Enter password:
```

Bu mesajda da en az 5 karakter olmak üzere kullanıcıya bir şifre verilir. Yazılan şifre ekrana görüntülenmez. ENTER tusuna basınca sistem şifreyi kontrol için aşağıdaki mesajı verir:

```
Re-enter for check:
```

Burada da şifreyi tekrar gireriz, eğer önceki ile aynı ise sistem aşağıdaki mesajı verir:

```
Please enter comment:  )-----  
                        )
```

Buraya da kullanıcıya ait tanıtıcı bir bilgi yazılır. Mesela; kullanıcı bir büro sefi ise, buraya "büro sefi" denir, sekreter ise "sekreter" denir.

Bundan sonra sistem su ana kadar girilen bilgileri ekrana görüntüler ve aşağıdaki mesajı verir:

Do you want to change anything? (y/n/q):

Burada girilen bilgilerden herhangi birini değiştirmek isteyip istemediğimiz sorulmaktadır. Değiştirecek isek "y" deyip değiştirmek istediğimiz bilgiyi değiştiririz. Aksi takdirde "n" deriz ve sistem aşağıdaki mesajı verir:

Do you want to add another user?(y/n)

Bu mesajda da başka bir kullanıcı daha eklemeyi isteyip istemediğimiz soruluyor. "y" dersek aynı işlemleri başka bir kullanıcı daha açmak için tekrar ederiz. "n" dersek sistem "mkuser" programından çıkar ve yeni kullanıcı açılmış olur.

Yeni bir kullanıcı açılınca sistem tarafından bu kullanıcıya bir mektup kutusu(mailbox) açılır ki gelen mesajları burada biriksın. Eğer sistem tarafından veya herhangi bir kullanıcı tarafından bir mesaj gönderilir de gönderilen kullanıcı o anda sistemde çalışıyor olmazsa gelen mesajlar kullanıcının mektup kutusuna atılır ve kullanıcı sisteme girdiğinde sistem "You have mail" (mektubunuz var) mesajı vererek kullanıcıyı haberdar eder. Teferruatlı bilgi için sistem el kitaplarından "mail" ve "write" komutlarına bakınız.

5.2 Sistemden bir kullanıcıyı çıkarma.

Sistemden bir kullanıcıyı çıkarmak için kullanılan komut "rmuser" komutudur. Bu komut ancak super user tarafından kullanılabilir. Herhangi bir kullanıcıyı silmek için kullanıcıya ayrılmış directory ve bütün alt directory'leri boşaltılmış olmalı ve alt directory'ler silinmeli ve yalnız HOME directory dediğimiz, kullanıcının ana directory si olmalı ve boş olmalı. Aynı zamanda kullanıcının mektup kutusu da boş olmalı. Bu şartlar sağlanmış ise "root" tarafından bir kullanıcı sistemden çıkarılabilir. Bunun için "rmuser [kullanıcının ismi]" komutu ifa edilir.

B O L U M	VI
-----------	----

TERMINALLERIN YONETIMI VE HABERLESMESI
=====

6.1 Sisteme seri kart ilave edip terminal artirma.

Eger makinamizda ilave bir seri kart yok ise makinanın uzerinde-
ki seri cikistan bir terminal baglayabiliriz. Ayni zamanda ana
makina uzerinde de 12 tane ayri terminal kullanma imkani vardir.
Ana makina uzerindeki diger~terminallere "Alt" tusu ile gecilir.
Sistemi actigimizda ilk karsimiza gelen terminal "tty01" dir.
Ana makina uzerinde baska bir terminal kullanacak ise Alt tusu
ile birlikte F tuslarına basarak terminal degistirilebilir. Me-
sela Alt-F2 ile "tty02" terminaline Alt-F3 ile "tty03" termina-
line ve boylece devam edilirse Alt-F12 ile de "tty12" terminaline
gecilir. Boylece ana makina uzerinde 12 ayri is yapılabilir. Yani
12 terminalden de farkli kullanicılara girip istedigimiz bir isi
yapariz. Mesela tty01 de editore girer program yazariz, editorden
cikmadan tty02 ye gecip yine ayni kullanicıya girip programi der-
leriz ve cikan hatalari tty01 de editorden duzeltiriz. Eger sis-
teme 2'li, 4'lu, 5'li veya 8'li bir seri kart ilave etmek ister-
sek;

mkdev serial

komutunu yazip ENTER tusuna basariz ve seri kartimizin port du-
rumuna gore karsimiza cikacak asagidaki menu'den secim yapariz.

You would like to install a:

1. 1 port card
2. 2 port card
3. 4 port card
4. 5 port card
5. 8 port card

Select an option or enter 'q' to quit:

Bu menu'den secim yaptıktan sonra bu seri kartın hangi kanaldan haberleseceğine dair bir soru asagidaki gibi sorulur:

The card is configured as:

1. COM1
2. COM2
3. COM3
4. COM4

Select an option or enter 'h' for help or 'q' to quit:

Burada da uygun bir secim yapıldıktan sonra ENTER tusuna basılırsa sistem terminalleri tanımlar ve actığı terminallerin isimlerini mesaj olarak verir. Her terminal için 2 isim tanımlar. Bu isimlerden biri direk hatti kullanır diğeri ise "modem" ile bağlantı kurar. Mesela sistemde "tty1a" isimli bir terminal acıldıysa aynı zamanda "tty1A" şeklinde bir isim de belirlenir ve eğer sistemde modem kullanılıyor ise "tty1A" kullanılır, modem kullanılmıyor ise "tty1a" kullanılır. tty1a ve tty1A aynı port'dan erişim yaparlar. Terminallerle ilgili bilgiler /etc/ttys ve /etc/ttytype dosyalarında saklanırlar. /etc/ttys dosyasında bir terminalin çalışabilir olup olmadığı saklanır. /etc/ttytype dosyasında da hangi terminalin tipinin ne olduğu saklanır. Terminal çeşitleri ise /etc/termcap dosyasında belirtilmiştir. /etc/termcap dosyasındaki terminal çeşitlerinden herhangi biri kullanılabilir. Şimdi de /etc/ttys ve /etc/ttytype dosyalarının muhteviyatını görelim.

/etc/ttys:

1m tty01
1m tty02
1m tty03
1m tty04
1m tty05
1m tty06
1m tty07
1m tty08
1m tty09
1m tty10
1m tty11
1m tty12
1m tty1a
0m tty2a
0m tty0
0m tty1
0m tty2
0m tty3
0m tty4
0m tty5
0m tty6
0m tty7
02 tty1A
02 tty2A
02 tty1B
02 tty1C
02 tty1D
0m tty1b
0m tty1c
0m tty1d

Bu dosyada 0 ile başlayan terminaller acik olmayan yani calis-
tirilamaz terminaller 1 ile başlayanlar ise acik yani calisabi-
lir terminallerdir. Bu dosyada editor vasitasiyle duzeltme
yapmak suretiyle de terminalleri acip kapatabiliriz veya biraz
sonra izah edecegimiz "disable" ve "enable" komutlariyle da ter-
minalleri kapatip acabiliriz.

/etc/ttytype:

```
-----  
ansi      tty01  
ansi      tty02  
ansi      tty03  
ansi      tty04  
ansi      tty05  
ansi      tty06  
ansi      tty07  
ansi      tty08  
ansi      tty09  
ansi      tty10  
ansi      tty11  
ansi      tty12  
wyse30    tty1a  
wyse30    tty2a  
dialup    tty1A  
dialup    tty2A  
dialup    tty1B  
dialup    tty1C  
dialup    tty1D  
tvi924    tty1b  
Ampex     tty1c  
vt100     tty1d
```

Bu dosyada da goruldugu gibi terminal isimlerinin onunde terminalin tipi(cesidi) yazmaktadır. Yeni tanımladığımız bir terminalin onunde "unknown" yazisi vardır. Yani terminalin tipi bilinmiyor demektir. Takacagimiz terminalin cesidine gore bu dosyayi editor vasitasiyla duzeltmeliyiz. Terminal isimlerine ise /etc/termcap dosyasından bakabiliriz.

6.2 Terminalleri acip kapama.

Herhangi bir terminali kitlemek istiyorsak, yani o terminalde calisilmasini engellemek istiyorsak;

```
disable [terminal adi]
```

komutunu kullaniriz. Mesela "disable tty1a" komutu ifa edilirse "tty1a" terminali calismaz.

Eger kilitlenmis veya yeni tanimlanmis bir terminali acmak istiyorsak;

```
enable [terminal adi]
```

komutunu kullaniriz. Mesela "tty1a" terminali kilitli olsun. Bu terminali acmak icin "enable tty1a" komutu ifa edilmelidir.

6.3 Calisan terminallerin tespiti ve takibi.

Herhangi bir anda sistemde kimlerin calismakta oldugunu tespit etmek istiyorsak;

```
who [-uTHldtasq]
```

komutunu kullaniriz. Bu komutun birkac farkli sekilde kullanimi vardır. Örneğin; who, who -u, who -a, who am i gibi. Şimdi bunlara aşağıda birer örnek gösterelim.

```
who
```

```
---
```

suat	tty03	Oct 02 07:14
root	tty02	Oct 02 06:10
root	tty01	Oct 02 05:50
esad	tty10	Oct 02 05:51

```
who -u
```

```
-----
```

suat	tty03	Oct 02 07:14	.	46
root	tty02	Oct 02 06:10	.	45
root	tty01	Oct 02 05:50	0:09	44
esad	tty10	Oct 02 05:51	1:30	53

who -a

```
-----
.      old time      Oct 01 22:57
.      new time      Oct 02 05:50
suat   tty03          Oct 02 07:14      .      46
root   tty02          Oct 02 06:10      .      45
LOGIN  tty1a          Oct 02 05:50      old      56
root   tty01          Oct 02 05:50      0:09      44
LOGIN  tty12          Oct 02 05:50      1:33      55
LOGIN  tty11          Oct 02 05:50      1:33      54
LOGIN  tty07          Oct 02 05:50      1:33      50
LOGIN  tty05          Oct 02 05:50      1:33      48
LOGIN  tty04          Oct 02 05:50      1:33      47
esad   tty10          Oct 02 05:51      1:31      53
LOGIN  tty06          Oct 02 05:50      1:33      49
LOGIN  tty08          Oct 02 05:50      1:33      51
LOGIN  tty09          Oct 02 05:50      1:33      52
```

Bu orneklerde gorulen bilgileri aciklayalim. who ve who -u komutlari sadece calisilmakta olan terminalleri ve kimlerin calistigini rapor etmekte. who -a komutu ise calisilmayan terminalleri de rapor ediyor ve terminal isminin onune LOGIN yaziyor. Terminal isminden sonraki bilgi kullanicinin terminalde calismaya basladigi tarih ve saattir. Bu bilgiden sonra ise terminalde calisilmaya baslandigindan beri terminalin kullanilmadan bekletildigi sureyi, yani bos kaldigi sureyi gosterir. Eger burada "." var ise terminal aktif, yani kullanilmaktadir. Eger bir terminal 24 saati askin bir sure icinde kullanilmazsa bu bolgede "old" yazacaktır. Bu bilgi hangi terminalin uzun suredir kullanilmadigini tespit etme acisindan faydalidir. "who -a" komutunda en ust iki satirda ise "old time" bilgisi sistemin en son kapatildigi saati "new time" bilgisi sistemin yeniden acildigi saati gosterir. "who -u" ve "who -a" komutlarinda en son bilgi ise kullanicinin shell'inin islem numarasini belirtir. Bu islem numarasini bilmek kilitlenen islemleri iptal etmek icin cik faydalidir.

6.4 Kilitlenen bir terminalin acilmasi.

Terminal herhangi bir islem yaparken kilitlenirse who -u komutu ile islem numarasini tespit edip;

```
kill -9 [islem numarası]
```

komutunu ifa edersek o islem iptal edilir ve terminal acilmis olur.

6.5 Terminallerin haberlesmesi.

Haberlesmek istedigimiz terminal calismakta ise ve biz de calismasini bolerek mesaj gondermek istiyorsak "write" komutunu kullaniriz. Calismasini bolmek istemiyor isek veya terminal acik degil ise "mail" komutunu kullanarak o kullanicinin mektup kutusuna atilmek uzere mektup yazmis oluruz.

```
write [kullanici adi]
```

Yukarida write komutunun kullanilis sekli gosterilmistir. Bu komut ifa edildiginde bir dudk sesi gelir. Bu dudk sesinden sonra mesajimizi yazariz ve mesajimiz bitince ENTER tusuna basip Ctrl-d (kontrol tusu ile birlikte d tusu) yapariz. Yazdigimiz mesaj aninda mesaji gonderdigimiz kullanicida da bir dudk sesi calarak calismasini kesip goruntulenecektir. Burada bahsettigimiz calismasini kesme islemi calismayi iptal etmek demek degildir. Sadece mesajin aninda ulasmasini saglamak icin araya girme islemidir.

mail [kullanici adi]

- . Yukarıda en basit sekliyle mektup gönderme sekli gösterilmiştir. Aslında mail komutun çok teferruatı vardır bu teferruat için sistem el kitaplarından mail komutuna bakınız. Komut yukarıdaki sekliyle kullanılırsa ENTER tusuna bastıktan sonra "Subject:" şeklinde bir mesaj çıkacaktır. Buraya göndereceğimiz mesajı yazıp ENTER tusuna bastıktan sonra da Ctrl-d yaparak mesajı bitiririz.

Gelen mesajlardan sistem bizi "You have mail" mesajı ile haberdar eder. Mesajları görmek için ise "mail" yazıp ENTER tusuna basmamız yeterlidir. Mesajlar, başlarında mesaj numaraları ile kimden geldiğini gösterir bir bilgi ile görüntülenir. Mesajları okuduktan sonra silmek istersek "d" harfinin yanına silmek istediğimiz mesaj numarasını yazıp ENTER tusuna basarız. "mail" komutundan çıkmak için ise Ctrl-d yaparız.

B O L U M V I I

DISKET SURUCULERIN KULLANIMI ve YEDEKLEME =====

7.1 Disket formatlama. -----

Disket formatlama için "format" ve "dosformat" komutları kullanılır. Bunları sıra ile inceleyelim:

format [alet ismi]

Yukarıdaki yapıda alet ismi olarak geçen isim en sık kullanılan disket çeşitleri olarak kullanılır. Aşağıda bazıları gösterilmiştir.

/dev/rfd0 : 0 no'lu disket surucu

/dev/rfd1 : 1 no'lu disket surucu

/dev/rfd048 : 360K lik 5.25 inc'lik disket

/dev/rfd096 : 1.2Mb lik 5.25 inc'lik disket

/dev/rfd0135 : 1.44Mb lik 3.5 inc'lik disket

Yukarıdaki alet isimleri yazılırsa istenilen formatlama işlemi gerçekleşmiş olur. Eğer disketi DOS format yapmak istiyorsak;

dosformat [disket surucunun ismi]:

Yukarıdaki yapıda disket sürücünün ismi yerine A:, B:, C:, D: gibi isimler yazılacaktır. Burada A: xenix'deki /dev/fd0 dir. C: xenix'deki /dev/hd0d, D: ise /dev/hd1d dir. Yani;

dosformat A: ile dosformat /dev/fd0 aynı işi yapar.

7.2 Bir disketin hangi tipte formatlandığının tespiti.

dtype [disket sürücünün ismi]

Yukarıdaki şekilde disket sürücüsünün ismini /dev/fd0 veya /dev/fd1 şeklinde verdikten sonra disketin tipinin ne olduğunu bir mesaj halinde yazar. Bu mesajlardan bazıları:

Unrecognized data : Yeni formatlanmış disket
tar format : tar komutu ile yedeklenmiş disket
cpio format : cpio komutu ile yedeklenmiş disket
DOS 1.x.8 sec/track, single sided : Dos'a formatlı 360'lik

Yukarıda bazılarını gösterdiğimiz mesajlarla disketin tipi belirlenmiş olur.

7.3 Disketlere bilgi veya program yedekleme.

Bu işlemi 4 farklı şekilde yapabiliriz.

1. "tar" komutunu kullanarak.
2. "cpio" komutunu kullanarak.
3. "sysadmin" programını kullanarak.

Bu yöntemleri sırası ile açıklayalım.

7.3.1 "tar" komutunun incelenmesi.

Kullanilisi : tar [opsiyonlar] [dosyalar/directory'ler]

Yukarida adi gecen opsiyonlar harflerden olusan bir bilesimdir.

Bu harfler toplulugunun ilk harfi asagidakilerden biri olmalı.

r : isimlendirilmis dosyalar arsivin sonuna yazilir.

x : isimlendirilmis dosyalar arshivden cikarilir. Eger isimlendirilmis dosya bir directory ise bu ve bunun altindaki butun directory'ler deki dosyalar arshivden cikarilir.

t : Herhangi bir zamanda arshivde olusturulmus belirlermis dosyalarin isimleri listelenir. Eger [dosyalar/directory'ler] yerinde birsey yok ise arshivdeki tum dosyalarin isimleri listelenir. Bu opsiyonu disketin icinde ne oldugunu gormek icin kullaniriz.

u : Eger onceden arshivde yok iseler veya arsive son olarak yazildiklarindan beri uzerlerinde degisiklik yapilmis olan isimlendirilmis dosyalar arsive eklenirler.

c : Yeni bir arshiv olusturmak icin kullanilir. Yani bu opsiyon kullanildiginda disketteki eski bilgiler silinir.

Asagida bahsedecegimiz opsiyonlar ise ilk harften sonra gelmelidir ve ozelliklerine gore bir veya birkaci kullanilabilir.

v : Bu opsiyon kullanilmazsa tar komutu dosyalarin isimlerini ekrana goruntulemez. Bu opsiyonu kullanmak suretiyle dosyalarin isimleri ekrana goruntulenir.

- f : Bu opsiyonu kullanmak suretiyle opsiyonlardan sonra yazilacak olan alete arxiv yapılmasını sağlar. Mesela opsiyonlardan sonra /dev/fd0 denirse ilk disket surucuye arxiv alınacağı /dev/fd1 yazılırsa ikinci disket surucuye arxiv alınacağı belirtilmiş olur.
- k : Bu opsiyonu kullanmak suretiyle alet isminden sonra arxiv için depolama hacmini kilobayt olarak yazarız ve bu hacme sığmayacak dosyaların bulunmasını sağlarız. Bolme isini yaparken tar komutu yeni bir arxiv unitesi isteyecektir. Eger bu arxiv unitesi disket ise yeni bir disket isteyecektir.
- e : Eger bu opsiyon da k opsiyonu ile birlikte kullanılırsa mevcut unitede dosyayı yazmak için yeterli boşluk yok ise dosya bulunmaz ve yeni bir unite istenir.

Bu anlatılan opsiyonların iyi kullanılabilmesi için birkaç uygulama yapalım.

```
tar cvfk /dev/fd0 360 [dosyalar/directory'ler]
```

Yukarıdaki komutla ilk disket surucusunden 360K lik disketlere disketin içindeki eski bilgileri silmek kaydıyla [dosyalar/directory'ler] yazan yerdeki dosya isimleri veya directory'deki bütün dosyalar kopyalanır. Dosyalar tek diskete sığmazsa disket dolunca yeni disket ister. Bu arşivde hangi programların olduğunu daha sonraki bir zamanda görmek istersek;

```
tar tvf /dev/fd0
```

komutu ile gorebiliriz. Eger bu arsiv icindeki herhangi bir dosya veya dosyalar grubunu tekrar hard diske cekmek istersek;

```
tar xvf /dev/fd0 [dosyalar]
```

komutunu ifa etmemiz yeter. Eger olusturulmus bir arsive yeni dosyalar eklemek istersek;

```
tar uvfk /dev/fd0 360 [dosyalar]
```

komutu ile [dosyalar] yerinde yazili olan dosyalar arsive eklenirler.

Dikkat edilirse "k" opsiyonu kullanildiginda dosya isimlerinden once disket kapasitesini kilobayt cinsinden yazmamiz gerekiyor. Mesela arsivi 3.5 inçlik 1.44Mb lik disketlere alacaksak

```
tar cvfkd /dev/fd1 1440 [dosyalar veya directory'ler]
```

komutu kullanilir. Burada e opsiyonunu da ekledik. Surucude takili olan diskete bir dosyanin sigamamasi durumunda dosyayi iki farkli diskete bolmemesi, yeni disket istemesi icin.

7.3.2 cpio komutunun incelenmesi.

```
cpio -o [acv]
```

```
cpio -i [cdmtuv]
```

cpio -o : standart giris'den(ekrandan) okudugu dosyalari veya directory'leri standart cikisa(printer) gonderir.

Standart giris cikis unitelerinde yonlendirme operatorleri "<" ve ">" ile degisiklik yapilip arsiplenir.

cpio -i : Önceden cpio -o ile arşivlenmiş dosyaların tekrar hard diske geri yüklenmesinde ve arşivin listelenmesinde kullanılır.

Opsiyonlar :

- a : Kopyalandıktan sonra kopyalanan dosyaların giriş zamanlarını yeniden ayarlar.
- d : İhtiyac duyulan directory'leri oluşturur.
- c : Tasinabilirlik için ASCII karakter formunda başlık bilgisi oluşturulmasını sağlar.
- t : Dosyalar oluşturulmaksızın okuma ünitesinin içindekilerinin bir tablosunu listeler.
- u : Kopyalama işleminin sartsiz olmasını sağlar. (Normalde aynı isimde girişi daha eski olan bir dosya girişi daha yeni olan bir dosyanın üstüne yazılamaz.)
- v : Okunan ünitedeki dosya isimlerinin ekrana görüntülenmesini sağlar. "t" opsiyonu ile birlikte kullanılırsa "ls -l" komutuna benzer bir görünüm oluşur.
- m : Dosyaların önceki giriş(veya düzenleme) zamanlarının aynen kalmasını(korunmasını) sağlar. Bu opsiyon directory'ler kopyalanırken etkili olmaz.

Simdi de cpio komutunun kullanimi ile ilgili uygulama yapalim. Bu uygulamaya gecmeden once "l" isaretinin komut kullaniminda sagladigi avantajı gorelim. Komut1 l Komut2 [ENTER] seklinde ki bu yapıda komut1'in ciktilari komut2 nin girdileri olarak kullanilir.

ORNEK:
=====

```
ls l cpio -oacv >/dev/fd0
```

komutu ile bulunulan directory'deki butun programlar ilk disket surucudeki diskete arşivlenir. Eger bu directory'deki butun dosyaların arşivlenmesini istemiyorsak "ls >gecici" komutu ile directory'deki dosyaların isimleri "gecici" isimli dosyaya kaydedilir ve arşivlemek istemedigimiz dosya isimleri bu dosyanın icine editorle girmek suretiyle silinir ve asagidaki komut kullanilir:

```
cpio -oacv <gecici >/dev/fd0
```

Bu komutta standart girdi ekran yerine "gecici" isimli dosya muhteviyati kullanilmistir. Burada "a" ve "c" opsiyonlari kullanilmayabilir de "v" opsiyonunu da kullanmazsak arşivlenen dosyaların isimleri ekranda görünmez.

```
cpio -itv </dev/fd0
```

komutu ifa edilirse /dev/fd0 daki dosyaların listesi ekrana görüntülenir fakat dosyalar hard diske geri yüklenmez. Dosyaları geri yüklemek istersek;

```
cpio -icv </dev/fd0
```

komutunu ifa etmeliyiz. "u" opsiyonu da arzu edilirse eklenebilir.

7.3.3 sysadmin programinin kullanilmasi ile yedekleme.

Bu programin tamamı menu'lerle yonlendirildiginden bu program hakkında kisaca bilgi verip gecelim. Bu programla tarihi saptanmis(scheduled) veya saptanmamis(uncheded) yedekleme islemi yapılabilir. Yedeklenmis dosyaların listelerine bakılabilir. Yedeklenmis dosyalar tekrar geriye yüklenebilir. Yedekleme islemi yapılırken yedeklemenin hangi uniteye yapılacağını program sormaktadır.

B O L U M	VIII
-----------	------

YAZICILARIN TANIMLANMASI VE YONETIMI
=====

8.1 Yazici tanimlanmasi.

Yeni bir yazici tanimlama veya tanimlanmis bir yazicinin konfigurasyonunu degistirmek icin "lpinit" programi kullanilir. Bu program /etc directory'sindedir. Degisik terminallerden gonderilen ciktilar "scheduler" adi verdigimiz bir organizator tarafından kuyruğa sokulur, dogru bir interface programi ile dogru yazici'ya gitmesi temin edilir. Yazicilarin calisabilmesi icin scheduler'in calisiyor olmasi gerekir. "lpinit" programini calistirmeden once scheduler'i gecici bir sure icin durdurmak gerekir. Eger siz durdurmazsaniz "lpinit" programi durduracaktır. Scheduler'in durdurulmasi icin;

/usr/lib/lpshut

komutu kullanilmalidir. Tekrar calistirmek icin de;

/usr/lib/lpsched

komutu kullanilir. Simdi scheduler'in durdurulmus oldugunu kabul edip lpinit programinin kullanimina gecelim.

/etc/lpinit

komutu ifa edilirse asagidaki menu cikar:

Do you wish to:

- 1- Add a new printer.
- 2- Remove a printer.
- 3- Reconfigure an existing printer.
- 4- Assign a default printer.
- 5- Print lp status information.

Select an option or enter q to quit:

Bu menude 1 secerseک yeni bir yazici tanımlayacagiz.

2 secerseک mevcut bir yaziciyi sistemden cikaracagiz.

3 secerseک mevcut bir yaziciyi yeniden duzenleyeceگiz.

4 secerseک default yazicinin hangisi oldugunu belirleyeceگiz.

5 secerseک mevcut yazicılara ait bilgileri goruntuleyeceگiz demektir.

Burada butun opsiyonlarda program tarafından bilgi ve yonlendirme mevcut oldugundan sadece yeni yazici tanımlama bolumunu inceleyelim diger kisimler bu bilgiler isiginda zorluk cikarmayacaktır. "1" no'lu opsiyon secildiginde;

Are you adding a (P)arallel or (S)erial printer?

mesaji gorunur. Burada ekleyeceگimiz yazicinin seri mi yoksa paralel cikisli mi oldugu soruluyor. Bu soruya kullandigimiz yazicinin durumuna gore karar veririz. "P" veya "S" girmeliyiz.

Bundan sonra "lpinit" programi mevcut seri ve paralel cikislarin listesini gostercektir. Burada da secimimizi, yaziciyi hangi cikisla baglayacagimiza gore yapariz.

Sonra da asagidaki mesaj goruntulenir:

```
Enter a name for the printer, press <RETURN> to use the
default name (printer) or enter q to return to previous menu.
```

Burada da yazici icin bir isim girmemiz isteniyor. Bu ismi 14 karakter uzunluguna kadar verebiliriz. Eger "q" opsiyonunu secersek bir onceki menuye geri doner. Ornegin printer ismi olarak "pr1" demis olalim.

Bu andan sonra "lpinit" asagidaki mesaji verir:

```
If you have an unusual printer you must create an interface
program in /usr/spool/lp/model. For a sample interface program
look at /usr/spool/lp/model/dumb.
```

Bu mesajdan hemen sonra da sistemdeki mevcut printer cesitlerinin numaralandirilmis bir listesini listeler ve asagidaki soruyu sorar:

```
Enter one of the interface programs above or the full pathname
of an interface program or enter q to return to the previous menu:
```

Bu sorunun cevabi olarak ya yukaridaki listeden bir printer secip o printer'in numarasini girecegiz. Ya da /usr/spool/lp/model directory'sindeki interface programlarindan birinin adini bulundugu directory yapisi ile birlikte(full pathname) yazacagiz.

Bu islemden sonra asagidaki mesaj gorunur:

```
destination "pr1" now accepting requests
printer "pr1" now enabled
```

Bu mesaj gorundugunde "lpinit" otomatik olarak "pr1" in kabul edilmesi icin gerekli talimatlarini verir ve ciktilari kabul etmesine musaade eder. Daha sonra da asagidaki soruyu sorar:

Is this the default printer ?(y/n)

Burada da bu yazicinin default yazici olup olmadigi soruluyor. Eger tanımladigimiz ilk yazici ise "y" demeliyiz. 2. veya 3. printer ise durumuna gore karar vermeli. Eger degisik bir yonlendirme yapılmazsa butun ciktilar default printer'e gider.

"lpinit" programi son olarak asagidaki mesaji verir:

If you need to modify your interface program after installing it, the installed version is in /usr/spool/lp/interface/pr1.

Bu mesajda ise yazici insa ettikten sonra interface programinda herhangi bir duzeltmeye ihtiyac duyarsaniz. Bu islemi

/usr/spool/lp/interface/pr1 programinda yapmak gerekir. Cunku bu printerde kullanılacak interface programi /usr/spool/lp/interface/pr1 programinin icine kopyalanmistir.

Bundan sonra "lpinit" programi scheduler'i calistirir ve program akisini keser.

8.2 Tanımlanmis printerlerin is ve calisma durumlarinin tespiti.

Bu islem icin "lpstat" programi kullanilir. Bu komutu -t opsiyonu ile birlikte kullanirsak butun statu'leri listeler.

lpstat -t

komutu ifa edilirse asagidaki gibi bir sonuc verir.

```
scheduler is running
system default destination: a
device for 0: /dev/lp0
device for a: /dev/ttyla
0 accepting requests since Aug 25 11:50
a accepting requests since Oct  1 23:10
printer 0 is idle.  enabled since Aug 25 11:50
printer a is idle.  enabled since Oct  1 23:10
```

Bu mesajdan scheduler'in calistigini ve printerlerin bos olduklarini goruyoruz. Eger printerlere ciktilar gönderilmiş olsaydi bu bilgilerin altinda bekleyen ciktilar ve bunlari "request id" dedigimiz numaralari olacakti.

8.3 Yazicilara cikti gonderme.

Yazicilara cikti gondermek icin "lp" programi kullanilir. Bu programin kullanilis sekli asagidaki gibidir:

lp [opsiyonlar] [dosya isimleri]

Opsiyonlar kismina asagidaki opsiyonlar kullanilabilir:

-d : bu opsiyondan sonra printer'in "destination" ismi yazilir. Eger bu opsiyon kullanilmazsa default destination'a gider. Default printer'dan baska bir printer'a gondermek istiyorsak bu opsiyonu kullanmaliyiz. Destination isimleri "lpstat -t" komutu ile ogrenilebilir.

- m : Dosyalar yazildikten sonra bir mektup gonderilir. Eger yazma islemi normal olarak tamamlanirsa mektup gonderilmez.
- n : Bu opsiyondan sonra yazacagimiz rakam dosyanin yazicidan kac nusha olarak cikarilacagini belirtir. Bu opsiyon kullanilmaz ise yazicidan tek nusha cikar.
- r : Dosyayi yaziciya gonderdikten sonra siler.
- t : Bu opsiyondan sonra tirnak icinde yazilacak mesaj ciktinin ilk sayfasina buyuk yazilarla yazilir.

Bu opsiyonlari hicbiri kullanilmayabilir. Ornegin;

```
lp prog.c
```

komutu ifa edilirse "prog.c" dosyasi default printer'a gonderilir. Eger default printer "pr1" ve biz de "pr2" ye gondermek istiyorsak ve "pr2" nin destination ismi (lpstat'ta device for [isim] olarak belirtilen yerdeki [isim] yerinde yazili olan isim) a ise;

```
lp -da prog.c
```

komutunu ifa ederiz.

8.4 Yazicilar arasinda ciktilari degistirme.

Farzedelim ki "pr1" ve "pr2" isimli 2 yazici olsun. "pr1" yazicisina gonderilmis bazi ciktilari "pr2" yazicisina aktarmak isteyelim. Bu durumda "lpmove" programi kullanilir. "pr1" yazicisina gonderilmis "pr1-136" ciktilisini "pr2" yazicisina aktarmak icin asagidaki islemi yapmak gerekir:

```
/usr/lib/lpmove pr1-136 pr2
```

Bu komutu ifa ettigimizde sistem asagidaki mesaji verir:

```
The print request now has a new request ID:pr2-136
```

Eger "pr1" printerine gonderilmis butun ciktilari "pr2" printer'ine aktarmak istersek;

```
/usr/lib/lpmove pr1 pr2
```

Komutu ifa edilmelidir.

8.5 Gonderilen ciktilarin kabulü veya reddi.

Bu islemi;

```
/usr/lib/accept ve /usr/lib/reject
```

komutlari ile yapariz. Ayni zamanda kullanicilari bilgilendirmek icin de "-r" opsiyonu ile kullanicilara mesaj da gonderebiliriz.

Ornegin "pr1" yazicisi bozulmus olsun. Bu yaziciyi iptal etmemiz gerekir. Bunun icin;

```
/usr/lib/reject -r"pr1 yazicisi bozuktur" pr1
```

komutu ifa edilirse kullanicilara "pr1 yazicisi bozuktur" mesaji gonderilmek suretiyle "pr1" yazicisi ciktilari kabul etmeyecek sekile getirilir. Eger herhangi bir kullanci unutarak veya bilerek "pr1" yazicisina bir cikti gonderirse sistem;

```
lp:can not accept request for destination "pr1"  
--printer pr1 yazicisi bozuktur
```

mesajini verir ve ciktiyi kabul etmez. Tekrar devreye sokmak icin

```
/usr/lib/accept -r"pr1 yazicisi tamir edildi" pr1
```

komutunu kullanirsak hem printer ciktilari kabul etmeye baslar.

Hem de kullanicilar mesajla haberdar edilmiş olur.

Yaziciya gönderilmiş bir ciktinin iptalini gerektiren bir durum olursa "lpstat -t" komutu ile yazici statuleri kontrol edilir ve hangi ciktiyi iptal edecegimiz tespit edilir. Mesela "pr2-274" request ID'ye sahip olan ciktiyi iptal etmek istiyorsak;

```
cancel pr2-274
```

komutu ifa edilir ve "pr2-274 cancelled" mesajı görünür.

8.6 Yazicilari acma ve iptal etme.

enable ve disable

komutlari ile yazicilar acilir veya iptal edilirler. Herhangibir problemenden dolayi bir yaziciyi iptal etmek gerekirse;

```
disable -r"[bir mesaj]" [yazicinin adi]
```

komutu ifa edilirse o printer tekrar acilincaya kadar scheduler tarafından o printere cikti gönderilmez. Tekrar acmak icin;

```
enable -r"[bir mesaj]" [yazicinin adi]
```

komutu kullanilmalidir.

SONUC OLARAK
=====

XENIX sistem tek kullanicili sistemlere gore hem yonetimde hem kontrolde hem de emniyette avantajli bir sistemdir. Diger cok kullanicili sistemlere gore de belli oranda avantajlidir cunku mikro bilgisayarlar da calisilabilmesi ve bu yuzden de bazi islem teferruatlarinin az olmasi kullanimi rahatlatan bir unsurdur. Ayni anda butun kullanicilarin ayni dosyalari kullanabilmeleri ve haberlesebilmeleri de isi hizlandiran ve hata miktarlarini azaltan bir unsurdur. Bu sistemi in sa ederken de dikkat edilmesi gereken bazi hususlar vardir. Bunlari da soy-le siralayabiliriz:

Sistemin RAM'i her terminal icin 256K veya 512K artirilmalidir ki, sistemin verimi dusmesin. Terminal sayisi artirildigi halde RAM artirilmazsa, sistemin isleyis hizi onemli olcude duser.

Terminallerde calisacak kimseler icin genellikle birer kullanic i (User) acilip, bu bolgelere de birer sifre (Password) verilir. Sif-reyi bilmeyen kimselerin sisteme girip program yapmasi veya sistemi kurcalamas i onlenmis olur. Bu sifrelerin belirli zaman araliklari ile degistirilmesi sistem emniyeti acisindan iyi olur.

Xenix isletim sistemi, sisteme yeni komutlar eklemeye de musait bir yapiya sahiptir. Devamli kullanacagimiz bazi islemleri kisaltmak icin veya bazi kolayliklar sagliyacagina inandigimiz seyleri komut haline getirmek mumkundur.

YARARLANILAN KAYNAKLAR
=====

1. XENIX System V User's Guide.
2. XENIX System V Run-Time Environment.
3. XENIX System V User's Reference.

OZ GEÇMİŞ
=====

1964 Bingöl doğumluyum. İlkokul 1. sinifi Çayirli'da, ilkokul 2. sinifi Iğdır'da, ilkokul 3. sinifi Mus'da, ilkokul 4,5 ve Ortaokul 1. sinifi Kelkit'de okudum. Ortaokul 2. sinifi Mus'da ortaokul 3. sinifi Bingöl'de okudum. Lise'yi okumak için İstanbul'a geldim ve Haydarpaşa Lisesinde ilk sene yatili okudum. Yatili kısmın kapatılması sonucu lise 2 ve 3. sınıfları akrabalarimin yanında kalarak okudum. Liseyi bitirdiğim sene o zaman I.D.M.M.A olan Yıldız Üniversitesinin Matematik Muhendisligi bölümünü kazandım. Üniversiteyi 4,5 yılda bitirdim. Halen bir özel dersane'de Matematik öğretmenligi yapmaktayım.